

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет філології

Кафедра англійської філології

Дипломна робота

магістра

Структурно-семантичні та етимологічні особливості

функціонування ономастикону

в трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger

Games»

Виконала: студентка VI курсу, групи 641,
035 «Філологія»

Воробйова Діна Сергіївна

Керівник: доктор філософії, доцент б.в.з.

Животовська Тетяна Георгіївна

Рецензент: доктор філол. наук, професор

Пронкевич Олександр Вікторович

Миколаїв – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОНОМАСТИКОНУ В ЛІНГВІСТИЦІ	7
1.1 Ключові аспекти вивчення ономастикону в лінгвістичній парадигмі	7
1.2. Принципи класифікації онімів у працях сучасних лінгвістів	20
1.3. Художні та лінгвістичні особливості трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games»	35
РОЗДІЛ 2. ОНІМНИЙ ПРОСТІР У ТРИЛОГІЇ РОМАНІВ СЮЗАННИ КОЛЛІНЗ «THE HUNGER GAMES»	41
2.1. Семантичні особливості онімів у трилогії романів «The Hunger Games»	41
2.2. Способи деривації власних назв у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games»	66
2.3. Етимологічні особливості онімів у зазначеній трилогії романів Сюзанни Коллінз	73
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ	90

ВСТУП

Онімний простір був і залишається об'єктом уваги багатьох вчених. Історію виникнення власних імен, їхній зв'язок зі світовідчуттям та світобаченням людей, а також з навколишнім середовищем і змінами у ньому продовжують вивчати представники різних напрямів науки: лінгвістики, історії, культурології тощо. Власні назви є джерелом інформації про минуле, своєрідною пам'яттю того, що відбувалося у відповідному проміжку часу.

У лінгвістиці дослідження онімів, як складових лексичної системи мови, сприяє виявленню процесу розвитку та становлення окремої мови, так само як і мовної системи загалом, з'ясуванню деяких мовних законів та закономірностей, що існують однаково для власних та загальних назв. Загальні проблеми ономастики представлені в працях І. Борисюка, У. Брайта, Ю. Карпенко, Є. Куриловича, Є. Отіна, Н. Подольської, Ю. Степанова, А. Уайс, С. Укельман, та ін. Дослідження ономастики достатньо поширене в Європі, однак вивчення онімів ще не набуло широкого розповсюдження в США [70, с. 672]. Слід відмітити, що сучасні дослідження онімів також пов'язані з їхнім перекладом та інтерпретацією різними мовами. Вивченням структури та особливостей перекладу англійських, німецьких, французьких онімів українською мовою займають такі вчені, як: І. В. Бойчук, А. Г. Гудманян, І. Ф. Заваринська, О. Д. Петренко та ін. Незважаючи на те, що власне ономастика як окрема мовна дисципліна входить до складу лексикології, ця дисципліна також характеризується тим, що містить свої галузі вивчення.

Кожен онім поєднує в собі загальні, одиничні та специфічні ознаки. Відповідно до семантичного змісту оніми класифікують на групи, які, в свою чергу, утворюють певні підгрупи, а разом формують розділи ономастики. О. О. Селіванова відмічає, що ономастика, зважаючи на класифікацію власних імен, об'єднує відповідні розділи. До цих розділів

належать: 1) топоніміка – досліджує оніми географічних об’єктів; 2) антропоніміка – спрямована на аналіз власних імен людини або групи людей; 3) астроніміка – вивчає імена небесних об’єктів; 4) теоніміка – характеризує імена божественних істот; 5) зооніміка – описує перелік імен тварин та ін. [52, с. 430]. Найбільш яскраво оніми представлені при сполучуваності з іншими онімами в певному онімному контексті. Функціонування онімів в художньому тексті дає змогу зрозуміти глибокий зміст, який надається автором тій чи іншій власній назві та її значущість для певної епохи або світу.

Фантастичний світ у літературі зазвичай створюється з вигаданими поняттями та реаліями. У художніх творах жанру фентезі автор переважно керується існуючими законами створення нових лексичних одиниць, однак існують випадки, коли фантасти доповнюють існуючі норми систем певної мови. Сюзанна Коллінз у трилогії романів «The Hunger Games» створює фантастичний світ, який подібний до сучасного світу. Авторка детально описує життя, характер та поведінку героїв романів, а також середовище в якому вони перебувають. Деталізація подій зумовила, як використання вже існуючих, так і створення нових онімів у творах.

Актуальність роботи зумовлена важливістю дослідження онімів, оскільки вони, виконуючи текстотвірну функцію, збагачують і змістовно увиразнюють художній текст, а також відображають певні способи словотворення.

Мета роботи полягає у визначенні семантичних, структурних та етимологічних особливостей функціонування ономастикону в трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games».

Для досягнення мети було поставлено наступні **завдання**:

- розглянути ключові аспекти вивчення ономастикону в лінгвістичній парадигмі;
- описати принципи класифікації онімів у працях сучасних лінгвістів;

- проаналізувати художні та лінгвістичні особливості трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games»;

- дослідити семантичні особливості онімів у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games»;

- виявити способи деривації власних назв у досліджуваних романах;

- визначити етимологічні особливості онімів у трилогії романів.

Об'єктом дослідження є оніми в трилогії романів «The Hunger Games».

Предмет дослідження – структурно-семантичні та етимологічні особливості функціонування онімів у зазначених романах.

Матеріалом дослідження слугує онімна лексика, виділена шляхом суцільної вибірки з текстів романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» (2008), «Catching fire» (2009), «Mockingjay» (2010).

У роботі використано такі **методи**: *метод структурно-семантичного аналізу* – для виявлення способів творення онімів; *метод контекстуального аналізу* – для визначення особливостей функціонування онімів у контексті; *метод компонентного аналізу* – для виокремлення основних семантичних ознак деяких онімів; *елементи кількісного аналізу* – для підрахунку результатів дослідження.

Наукова новизна полягає у представленні структурно-семантичних та етимологічних особливостей функціонування ономастикону у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» та виявленні специфічних прийомів при творенні нових онімів.

Теоретичне значення результатів дослідження зумовлене подальшою розробкою ономастики, зокрема, уточнення принципів творення власних назв в англійській мові.

Практичне значення полягає в тому, що матеріали роботи можуть бути використані при доповненні курсів та спецкурсів з лексикології, загального мовознавства, теорії літератури, ономасіології тощо.

Апробація роботи. Результати дослідження було представлено на XVI Міжнародній науковій конференції «Ольвійський форум – 2022: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі».

Публікації. За результатами проведеного дослідження було опубліковано тези «Specific features of onomasticon in the novel «The Hunger Games» by Suzanne Collins» та статтю «The novel The Hunger Games by Susanne Collins and its onomasticon» у молодіжному науковому журналі «Студентські наукові студії», випуск 44 (88), 2023 рік.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку бібліографічних посилань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОНОМАСТИКОНУ В ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Ключові аспекти вивчення ономастикону в лінгвістичній парадигмі

Сучасні мови охоплюють незліченну кількість слів, що позначають різноманітні предмети, властивості, явища природи та інші повсякденні реалії. Серед цих слів мають місце імена й назви, які виконують функції виділення та індивідуалізації. Такі імена та назви в сучасній лінгвістиці виокремлено як оніми, а напрям лінгвістики, що їх досліджує отримав назву ономастика.

У сучасній лінгвістиці поняття «онім» визначається наступним чином: «**ОНІМ** (від гр. *опута* – ім'я) – будь-яке власне ім'я (слово, сполука, речення), яке служить для виокремлення названого ним об'єкта серед інших об'єктів, його індивідуалізації й ідентифікації» [52, с. 426]. У свою чергу поняття «власне ім'я» тлумачиться як «слово, сполука, речення, яке служить для виокремлення названого ним об'єкта серед інших об'єктів, його індивідуалізації й ідентифікації» [52, с. 67]. Власні імена формують ономастичний простір у лексичному складі мови. Онімичне значення включає співвіднесення з відповідним референтом, а саме: людиною, місцем, твариною, астрономічним об'єктом тощо. Крім того, семантика онімів містить компонент відомості імені, стилістичну, оцінну, емотивну й естетичну інформацію. Власні імена почали виділяти стоїки у III ст. до н. е. Наразі власні імена як об'єкт ономастики формують розгалужену систему тематичних складових, серед яких: антропоніми, зооніми, топоніми, космоніми, фітоніми, ідеоніми, хрематоніми, теоніми, міфоніми та ін. Власні імена протиставляються загальним за типом значення, правописом і функціями, способами творення. Також власні

імена характеризуються варіантністю (відповідно до стилістичної й функціональної диференціації мови, наявністю різних сфер спілкування, способів транскрипції та транслітерації запозичених онімів, особливостями комунікативної ситуації). Власні імена можуть бути омонімічними (у випадках позначення реалій різних ономастичних полів) і полісемічними (при перенесенні їх з одного поля на інше за суміжністю або схожістю). Крім того, вони можуть утворюватися від загальних імен (онімізація), переходити з одного ономастичного поля до іншого (трансонімізація), запозичуватися з інших мов і виникати шляхом креації (штучного творення), а також перетворюватися на апелятив (апелятивізація), поповнюючи терміносистеми та понятійні поля лексики [52, с. 67–68].

Таким чином, «онім» – це власне ім'я, що містить інформацію про особливості названого об'єкту, історичну епоху, в якій виникла ця назва, а також про етнос, що створив назву, та його мову. Оніми відрізняються від загальних назв, оскільки належать конкретному об'єкту. Як зазначає О. Ф. Свиридов, поняття «онім» безпосередньо пов'язане з мовними особливостями суспільства, його культурним надбанням: «В онімах зафіксовані історичні події, обряди, моральні погляди, особливості матеріальної й духовної культури кожного народу» [51, с. 84]. Власні імена виникли достатньо давно в процесі розвитку мови, оскільки ще в античній філології існував поділ слів на власні імена й загальні назви. У свою чергу, дослідження власних імен сприяло становленню та виокремленню такої галузі мовознавчої науки як ономастика.

У словнику «ономастика» – це «1. Розділ мовознавства, що вивчає власні назви. 2. Сукупність власних назв у словниковому складі мови» [7, с. 844]. Як зазначає О. О. Селіванова, ономастика є таким розділом лінгвістики, «який вивчає власні імена (оніми) у різних аспектах» [52, с. 430]. Серед головних аспектів дослідництва визначає: 1) географічний – цей аспект має на меті визначити вплив географічного середовища на вибір онімів, дослідити міграції імен, установити ономастичні ареали тощо;

2) лексикографічний – забезпечує опис онімів в ономастичних лексикографічних джерелах; 3) лексикологічний – дає можливість підрахувати й упорядкувати оніми у відповідну систему, а також порівняти їх з апелятивами; 4) текстовий – сприяє аналізу функціонування онімів у різних текстах; 5) логічний – виявляє співвідношення власного імені та позначеного ним поняття або об'єкта; 6) психологічний – виявляє вплив власного імені на людину, мотивів онімізації та перейменування, аналізує психологічні функції онімів у тексті; 7) семіотичний – досліджує відношення онімів до інших знакових систем, вивчає проєкції власних імен на матеріальну й духовну культуру, історію народу тощо; 8) когнітивний – аналізує оніми у зв'язку зі свідомістю; 9) соціологічний – характеризує екстралінгвальні чинники вибору онімів [52, с. 430].

Як бачимо, ономастика, в першу чергу, пов'язана з вивченням власних імен. До об'єктів дослідження ономастики належать історія виникнення імен, мотиви номінації, віднесеність імен до відповідних класів онімів, перехід онімів з одного класу в інший (трансонімізація), територіальне та мовне розповсюдження імен, їхнє функціонування в мовленні, використання та створення власних імен в художньому тексті тощо. Крім того, ономастика досліджує різноманітні особливості власних імен, а саме: фонетичні, морфологічні, словотворчі, семантичні, етимологічні та ін. [37, с. 347].

На думку А. Зубко, ономастика є такою спеціальною історичною дисципліною, яка вивчає «власні імена, їх функціонування в мові і суспільстві, закономірності їх утворення, розвитку і постійних перетворень. Вона виникла в результаті взаємодії досліджень з історичного джерелознавства і лінгвістики» [23, с. 262]. Крім того, ономастику вважають таким розділом мовознавчої науки, який «вивчає власні назви, їх походження, будову, функціонування в просторі й часі» [8, с. 31].

Семіотична природа ономастичних систем, які використовуються професійними спільнотами для позначення понять, пов'язує власні назви з

достатньо широким колом явищ, які є зрозумілими лише членам цих спільнот. Як наслідок, власні назви можуть відповідати певним термінам у професійному вжитку, що зумовлює перетин теорії ономастики з теорією термінології. С. П. Хіжняк та О. О. Зарайський вказують, що власні назви є лінгвокультурними одиницями, які є символами того, що вони позначають, тобто є сигналами, які змушують нас запам'ятовувати або пригадувати певні екстралінгвістичні факти або текст. Однак використання власних назв для найменування термінологічних понять ускладнюється тим, що вони виступають структурними компонентами різних одиниць – термінів і номенклатурних знаків, представлених прецедентними назвами. Така ж проблема тісно пов'язана з проблемою значення власних назв [75, с. 544].

Узагальнивши існуючі відомості щодо визначення терміну «ономастика», К. В. Шалацька стверджує, що «це розділ лінгвістики, який вивчає власні імена, їхню сутність, специфіку, склад, особливості функціонування, формування та розвиток» [65, с. 101]. Також, на думку дослідниці, наразі вже існують передумови для твердження, що «ономастика не розділ, а окрема лінгвістична наука» [65, с. 101].

Власні імена були предметом вивчення різних науковців і філософів Сходу та Заходу з давніх часів. Концептуально питання власних назв є настільки давнім, як і філософія. У науковому середовищі думки з цього питання розділилися на «теорію відсутності сенсу» та «теорію сенсу». За «теорією відсутності сенсу» власні назви просто позначають певні об'єкти. Вони мають референт, але не мають значення. Ця позиція найвідоміше викладена Джоном Стюартом Міллем у «Системі логіки» (1843), коли він стверджує, що імена несуть денотат без будь-якої конотації. Таким чином, усі імена існують у класі самі по собі. На противагу цьому, «теорія сенсу» стверджує, що імена по суті є свого роду замаскованими описами, які обов'язково мають сенс, але можуть лише випадково мати референт, якщо так само випадково щось у світі відповідає опису. Цим пояснюється, наприклад, те, що літературні або міфічні персонажі можуть мати імена,

хоча поза уявою вони не існують. Протягом довгого часу ці питання є предметом обговорення багатьох філософів та науковців. Як наслідок, сьогодні вчені погоджуються, що обидві теорії є істинними залежно від того, про яке ім'я йдеться, а також, що значення імен варіюється від суто безглузлого до найбільш впевнено алегоричного [88, с. 102].

На думку Ф. Беллуччі, не повністю розкритим, але водночас надзвичайно важливим є внесок Ч. Пірса у розвиток науки про імена. Слід відмітити, що теорія власних назв Пірса отримала досить багато наукової уваги, однак Ф. Беллуччі зосередив свою увагу на її розвитку, зважаючи на існуючі суперечності, які мають місце в роботах вченого. Наприклад, Пірс в одних твердженнях описує власне ім'я як індекс, а в інших розвідках він говорить або має на увазі, що власне ім'я є символом, який діє як власне ім'я. Також Ч. Пірс подеколи припускає, що власні імена є «майже чистими» індексами, або що власне ім'я – це індексальний риматичний лексикон. Крім того, у працях Пірса мають місце протилежні погляди, відповідно до яких спочатку об'єктом індексу є особа, а потім він заперечує і стверджує, що об'єктом індексації є загальне поняття. Усі ці суперечливі твердження формувалися, зважаючи на розвиток уявлень дослідника про власні імена, що в подальшому піддавалися уточненню. Ф. Беллуччі характеризує два основні виміри теорії власних назв Пірса. Перший – це «таксономічний вимір» теорії власних назв Пірса, який прослідковується до 1903 року. У цей період Пірс в основному розглядав власні імена з точки зору своєї класифікації ознак, згідно з якою власні назви є риматичними індексальними знаками. Інший період теорії власних імен Пірса проступає після 1903 року і стосується того, що він називає «ідеально нормальним ходом» інтерпретації власного імені. У цей період власне ім'я, за Пірсом, має три стадії «зрілості» і дійсно функціонує як власна назва на другій стадії [69, с. 484–485].

Активний розвиток ономастики як наукового напрямку припадає на 30-ті роки ХХ століття (Перший Міжнародний ономастичний конгрес

(1930) був скликаний у Франції за ініціативою А. Доза). У 1949 р. в Бельгії створено Міжнародний ономастичний комітет при ЮНЕСКО, де з 1950 року видається журнал «Онома» [37, с. 347].

Українська ономастика має декілька етапів розвитку. Як зазначає С. О. Вербич, перший етап, що має назву «доакадемічний», тривав до середини ХІХ століття та характеризується спробами укладання перших словників власних назв, а саме особових. Другий етап, що триває з середини ХІХ століття до середини ХХ століття, визначається появою більш ґрунтовних праць з ономастики таких дослідників, як: Я. Ф. Головацький, О. М. Лазаревський, М. О. Максимович, І. Я. Франко та ін. Третій етап, з середини ХХ століття, визначається інтердисциплінарним характером ономастичних досліджень, коли «для тлумачення онімних фактів залучають інформацію інших наукових сфер – історії, географії тощо» [8, с. 29].

Разом з тим, у другій половині ХХ століття започатковуються академічні дослідження з української ономастики в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР. Як вказує С. О. Вербич, «Перша Республіканська нарада з питань топоніміки та ономастики» відбулася в Києві (1959 р.) за ініціативою та організацією К. К. Цілуйко. У Радянському Союзі українська ономастика займала провідне місце, а ономастичні осередки сформувалися в усіх регіонах країни. Результатом їхньої діяльності наразі є численні праці українських ономастів. Про стан ономастичних досліджень загалом і українських зокрема свідчать, звичайно, праці ономастів [9, с. 73].

Слід відмітити, що з середини 60-х років ХХ століття в Україні не лише різко зросла кількість наукових робіт з ономастичної проблематики, але й поглибилася їхня спеціалізація. З ономастики виокремлюються спеціальні історичні дисципліни, які мають вузький предмет дослідження. Так формуються дисципліни, предметом вивчення яких є конкретні класи власних назв, а саме: топоніміка (вивчає географічні назви), антропоніміка

(вивчає власні імена людей), етноніміка (вивчає власні імена племен, народів, держав). Крім того, в окремі групи розподіляють космоніми (охоплюють назви зірок, планет та інших космічних об'єктів), теоніми (представляють імена міфічних та релігійних персонажів), зооніми (відображають прізвиська та назви тварин) та ін.. Відповідно до аналізу різних груп власних імен із зазначених сфер проблематики, з'являються окремі наукові розробки таких вчених як: І. Борисюка, І. Железняка, Ю. Карпенко, Є. Отіна, О. Стрижака та ін. [23, с. 268].

Ономастика сьогодення використовує різноманітні лінгвістичні методи: порівняльно-історичний, структурний, генетичний, ареальний, метод ономастичної картографії, типологічний, регіональний, зіставний, етимологічний, статистичний тощо. Під час дослідження власних імен також використовуються: прийом моделювання, текстологічний аналіз, дешифрування тексту за іменами, реконструкція імен, стилістичний аналіз та ін. За допомогою цих методів визначаються ономастичні системи, ряди, універсалиї тощо. Ономастика пов'язана з такими науками, як: історія, етнографія, археологія, генеалогія, текстологія, літературознавство, географія, астрономія, країнознавство та ін.. Прикладна ономастика спрямована на вивчення транскрипції та транслітерації іноземних імен, встановлення традиційних, перекладних та неперекладних імен, створення інструкцій з передання «чужих» імен, утворення похідних від іноземних імен, з'ясування питань найменування та перейменування [37, с. 347].

Власні імена завжди привертати увагу як звичайних людей так і професійних науковців. На сьогоднішній день вивчення власних імен можна зустріти в дослідженнях представників різних наук: лінгвістів, літературознавців, психологів, географів, істориків, етнографів тощо. Звичайно, в першу чергу, власні імена детально вивчаються лінгвістами, оскільки кожне ім'я є словом, яке формує мовну систему й функціонує в ній. Безумовно, власні імена мають зв'язок з минулим та несуть інформацію про походження й розвиток різних народів. Оніми

відображають спосіб життя певної культури, її цінність, в них закладений глибокий зміст, що несе послання про людей, місця, явища природи і навіть предмети побуту. Українська ономастика починала свій розвиток переважно з розробки питань топоніміки та антропоніміки (М. Максимович, І. Срезневський, І. Франко та ін.). У подальшому становлення системної розробки ономастики пов'язують з такими вітчизняними вченими, як: Л. Гумецька, К. Цілуйко, пізніше Д. Бучко, І. Желєзняк, Ю. Карпенко, Є. Отін та ін., а також із зарубіжними лінгвістами: Я. Рігер, Я. Рудницький, Ю. Удольф, З. Штібер та ін. [63, с. 438].

Як зазначає В. В. Лучик, у ХХІ столітті сміливим рішенням стало окреслення проблеми когнітивної ономастики в працях О. Карпенко («Проблематика когнітивної ономастики», «Когнітивна ономастика як напрям пізнання власних назв») [38, с. 144]. Власне «когнітивно-ономасіологічний аналіз – це методика дослідження номінаційних процесів і встановлення типу мотивації номінативних одиниць, яка передбачає два етапи: інтерпретацію ономасіологічної структури й концептуальне моделювання структури знань про позначене або фрагмента» [52, с. 217]. В. В. Лучик наголошує, що «відповідного досвіду немає в слов'янській і європейській ономастиці» [38, с. 144], крім того, «розкриття суті й механізму семантичної трансформації в мозку людини такого специфічного класу слів, якими є власні назви, належить до надскладних наукових завдань» [38, с. 144]. Однак найважливішим, на думку науковця, є те, що «автор здійснювала свій задум на матеріалі кількох мов, дібраному переважно з художніх творів українських, російських, англійських та інших письменників [38, с. 144].

Власне в Україні напрям типологічного (міжмовного) дослідження онімів започатковано в Одеській ономастичній школі. Таке дослідження зумовлено необхідністю зіставного аналізу власних назв, а також дає можливість глибше осягти закономірності системи онімів однієї мови та

особливості цієї системи в порівнянні з іншими мовами. У цьому аспекті веде свої дослідження О. М. Скляренко («Ізоморфізм та аломорфізм в ойконімії США й України»), яка здійснила комплексний порівняльний аналіз словотвірного та лексико-семантичного аспектів ойконімії США й України з залученням численних топонімічних фактів з інших мов, а також виявила значну кількість схожих, а також ідентичних явищ у лексико-семантичному та словотвірному аспектах ойконімічних систем зазначених мов [53].

Засновник Донецької ономастичної школи Є. С. Отін став також засновником, як в Україні, так і на пострадянському просторі, системного лексикографічного вивчення конотативних власних назв, що наразі є окремим підрозділом літературної ономастики. У праці «Словник конотативних власних імен» мовознавець, розглядаючи матеріал різних етапів історії російської мови, представив повне зібрання онімів, які розвинули референтне значення [42].

Крім того, сучасні лінгвісти-ономасти займаються дослідженням онімів на матеріалі іноземних мов, використовуючи переклад для інтерпретації відібраного ономастикону. Так, А. Г. Гудманян зробив спробу відтворити власні назви в перекладі на матеріалі оригінальної та перекладної художньо-белетристичної та науково-публіцистичної літератури. Науковець здійснив системне дослідження фонографічної структури власних назв (англійських і німецьких особових імен, прізвищ та географічних назв), виявив графічні відповідники фонемного складу англійських онімів, графемні сполучення німецьких назв, а також представив варіанти їхньої передачі українською мовою [16]. І. В. Бойчук описав ключові особливості французьких особових імен, вивчив умови запозичення французької онімної лексики в українській та російській мовах, запропонував рубрикацію для антропонімії та топонімії в межах французької мови, а також детально розглянув графічну реалізацію та фонетичну адаптацію французьких власних імен у сучасних українській та

російській мові [5]. Л. В. Сосніна у дисертації «Адаптація англійської онімної лексики в російській мові другої половини ХХ початку ХХІ ст.» провела порівняльний аналіз функціонування в російській мові англійських власних назв у ХVІІІ-ХІХ ст. та другій половині ХХ – початку ХХІ ст., а також дослідила проблему адаптації ірландських і шотландських прізвищ (з компонентом Мак- та апострофом) та обґрунтувала доцільність перекладу англійської онімної лексики російською мовою та збереження оригінального вигляду власних назв [55]. О. Д. Петренко виявила такі ономастичні розряди, як: зооніми, хороніми, топоніми, антропоніми, в дитячих творах Роалда Дала [43, с. 120]. Дослідниця проаналізувала ономастичність письменника у порівнянні з поетонімосферою його творів для дорослих, представила взаємозв'язок власних назв та їх функцій з ідіостилем автора, а також уточнила принципи вивчення поетонімії [44]. І. Ф. Заваринська запропонувала власний підхід до зіставно-типологічного дослідження лінгвокультурної інформації фразеологізмів з онімним компонентом (на матеріалі неблизькоспоріднених мов: англійської, польської та української). У своїй праці дослідниця розробила нову методикку визначення принципів формування образного значення фразеологізмів з антропонімним та топонімним компонентами в зіставляваних мовах [22].

Слід також звернути увагу на праці науковців, які досліджують ономастичний простір у художніх творах жанру фентезі. Зокрема, М. В. Бережна зосередила увагу на дослідженні передачі власних імен українською та російською мовами, які вжито в циклі романів жанру фентезі англійської письменниці Дж. К. Ролінг. На думку дослідниці, власні імена у творах письменниці є стилістичними засобами та мають номінативну мету. Ці особливості власних імен зумовлює необхідність проведення певного доперекладацького аналізу для того, щоб утворити найбільш коректні відповідники онімів. Крім того, М. В. Бережна аналізує основні методи, які необхідні для формування відповідників в

українському та російському перекладах і подає систему типів деформації авторського тексту в процесі передачі ономастичного лексикону [3]. А. Є. Потапова робить спробу відтворити стилістичні засоби в перекладі дитячої художньої літератури, використовуючи український, німецький та російський переклади творів Дж. К. Ролінг. Дослідниця аналізує тактики відтворення онімів, метафор, порівнянь, фразеологічних одиниць, експресиви тощо та формулює власні рекомендації стосовно вибору оптимальних стратегій і тактик перекладу літератури для дітей [47].

Т. Ю. Мкртчян займається дослідженням топонімів на матеріалі циклу романів у жанрі фентезі Джорджа Мартіна «Пісня льоду й полум'я». Ономастичний простір цих творів вирізняється яскравістю й багатством авторських новоутворень. Власне відібрані топоніми дослідниця класифікує за такими критеріями: «за характером об'єкта, складом, походженням, характером називання, лінії топонімічної номінації і т. д.» [40, с. 129]. Відповідно до своєї класифікації топонімів за об'єктом Т. Ю. Мкртчян виділяє наступні: ороніми, хороніми, урбаноніми, дромоніми, ойконіми, гідроніми, дрімоніми і агрооніми. Дослідниця уточнює, що в зазначених творах агрооніми відсутні, в той час як переважно використовуються ойконіми, в підгрупі яких комоніми переважають над астіонімами. З цього науковець робить висновок, що в сюжеті романів панують елементи Середньовіччя, «коли селища, села і замки переважали над містами» [40, с. 129]. Також Т. Ю. Мкртчян наголошує на тому, що топоніми відіграють важливу роль у творах жанру фентезі, оскільки конструюють цілісну й гармонійну картини вигаданого світу [40, с. 129].

О. В. Назаренко та А. І. Великодна досліджують власні назви в романах Джорджа Р. Р. Мартіна «Гра престолів» для виділення певних деталей в образах персонажів, а саме: риси характеру, професії, соціального стану тощо. Деякі з імен є нейтральними й використані виключно відповідно до типовості ситуації, описаної в романах, однак

більшість власних імен є дескриптивними й надають персонажеві певних властивостей та характеристик. Автори вказують на те, що ономастичний лексикон сприяє вираженню емоційної та ціннісної складової образу, а їхнє дослідження дає змогу виявити головні компоненти впливу ономастичних одиниць на сприйняття читачем зазначеного фентезійного циклу романів та зосередити увагу на всебічному розкриттю образів персонажів [79, с. 59].

Слід відмітити, що оніми часто викликають суперечності при перекладі іншими мовами. Так, Л. Белей представив детальний аналіз дотеперішньої практики відтворення особових імен засобами чужої мови та визначив її недоліки. Науковець вважає, що причиною таких недоліків є, в першу чергу, неузгодженість між традиціями відтворення особових імен засобами іншої мови [2, с. 198]. На думку Л. Белей, неодмінною прикметою онімів є їхня національна значущість: «специфічні національномовні структурні ознаки власної назви, яких вона набула в результаті тривалого функціонування у конкретному національному етномовному середовищі, не лише свідчать про належність імені до лексичного фонду конкретної мови, а й набувають властивості вказувати на конкретне національне походження носія імені чи бодай самого імені» [2, с. 201]. Мовознавець переконаний, що така властивість надає особовим іменам статусу безеквівалентної лексики, що зобов'язує перекладачів не шукати відповідники, а перекладати шляхом використання практичної транскрипції [2, с. 201]. Як наслідок, переклад онімів має включати всебічне дослідження, що «передбачає детальне вивчення не тільки їхньої структури й семантики, а й позамовне оточення – культурно-історичної інформації та комплексу різноманітних асоціацій» [60, с. 114].

Вказуючи на доцільність вивчення ономастики в школі І. Воляннюк запропонувала вправи та завдання, які сприяють опануванню теоретичними поняттями ономастики. Зокрема, дослідниця виокремила такі розділи ономастики, як: антропонімія, топонімія, теонімія, космонімія,

ергонімія, хрононімія, поетонімія, а також розробила завдання для виконання морфемного чи словотвірного аналізу власних назв та запропонувала варіанти вправ на закріплення теоретичних положень ономастики [12, с. 109–111].

Таким чином, ономастика є комплексною науковою лінгвістичною дисципліною та несе цінну інформацію, яку можна використовувати в багатьох сферах людських знань. Це така мовознавча дисципліна, яка має міждисциплінарну характеристику, що цікава не лише лінгвістичній науці, але й іншим наукам, серед яких історія, географія, археологія, генеалогія, соціальна історія та картографія тощо. Сучасна ономастика охоплює власне коло питань і методів. Предметом її вивчення є власні назви, які розглядаються в багатьох аспектах, серед яких: історія виникнення назв, походження, типи назв, трансформація імен у результаті тривалого використання, спрощення або нарощування складових імені, структурна будова (морфологічна, фонетична), створення нових імен в літературі, поширення імен у мові та мовленні тощо. Крім того, ономастичні дослідження сприяють вивченню шляхів міграції окремих етносів, виявленню місць їхнього проживання, встановленню вікового стану окремих мов, визначенню мовних та культурних взаємозв'язків різних етносів. Тематика цієї науки дуже широка, тому що майже все може мати назву і тому, що вивчення імен теоретично охоплює всі мови, усі географічні та культурні регіони та всі історичні епохи.

Отже, дослідження онімів у мовознавстві набуло широкого розповсюдження. Сучасні лінгвісти продовжують розробляти власні методики та деталізовані класифікації ономастичної лексики. Здебільшого вчені намагаються вирішувати питання перекладу онімів рідної мови на інші мови, а також з'ясувати специфіку власних назв інших мов для глибшого осягнення культури та цінностей народів. Останнім часом набуло актуальності дослідження онімів у творах жанру фентезі. Письменники-фантасти зазвичай ретельно добирають власні назви своїм

вигаданим персонажам, щоб пов'язати їхні образи та поведінку з реальними людьми, які мали або продовжують мати вплив на розвиток важливих матеріально-культурних здобутків цивілізації. Саме дослідження структурних, семантичних та етимологічних особливостей ономастикону фантастичних творів дає змогу представити детальне пояснення власних назв й водночас сприяє покращенню сприйняття та розуміння змісту твору й образів персонажів. Трилогія романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» вважається одним з яскравих сучасних прикладів літератури жанру фентезі та включає велику кількість власних імен, які покликані пов'язувати події з минулим, ототожнювати з сучасним і вказувати на майбутнє. Для встановлення цього зв'язку, вважаємо доцільним аналіз онімів твору відповідно до їхніх структурно-семантичних та етимологічних особливостей функціонування.

1.2. Принципи класифікації онімів у працях сучасних лінгвістів

Ономастика займається вивченням власних імен переважно у складі декількох великих напрямків, а саме: лінгвістики, етнографії, фольклору, філології, історії, географії, філософії, літературознавства та ін.. Американський лінгвіст У. Брайт звертає увагу, що ця галузь філології є добре відомою в Європі, особливо в Німеччині. Однак у США ономастика ледве визнається науковою сферою і більшість мовознавців уникають окремого дослідження власних імен [70, с. 671]. Науковець у своїх працях зосереджується на вивченні двох найбільших загальних видів онімів – топонімів та антропонімів, проте вказує на те, що існують й інші види онімів: етноніми, глотоніми тощо [70, с. 672].

Як зазначають автори праці «Теорія і методика ономастичних досліджень», класифікація онімів здійснюється на основі різних принципів: «за типами іменованих об'єктів, за мовною належністю назв, за характером лексичних основ, за формальними показниками, на основі

типологічної, хронологічної, генетичної спільності назв і т. ін.» [59, с. 203]. Таким чином, семантика онімів може співвідноситися з людиною, місцевістю, твариною, божеством, астрономічним об'єктом тощо. О. О. Селіванова до системи онімів відносить: антропоніми, зооніми, топоніми, космоніми, фітоніми, ідеоніми, хрематоніми, теоніми, міфоніми та ін. На думку дослідниці, «оніми належать до певної онімічного типу-моделі творення. Вони характеризуються варіантністю, причинами якої є стилістична й функціональна диференціація мови, наявність різних сфер спілкування, способи транскрипції та транслітерації запозичених онімів, особливості комунікативної ситуації» [52, с. 426]. Крім того, О. О. Селіванова вказує, що оніми бувають омонімічними (при позначенні реалій різних ономастичних полів) і полісемічними (при перенесенні оніма одного поля на інше за суміжністю або схожістю). Оніми також можуть утворюватися від загальних імен – онімізація, переходити з одного ономастичного поля до іншого – трансонімізація, запозичуватися з інших мов і виникати шляхом штучного формування [52, с. 426–427].

У словнику «Українська мова: енциклопедія» Ю. О. Карпенко подає наступні класи власних назв за денотатами: 1) антропоніми – особові імена людей; 2) топоніми – назви географічних об'єктів; 3) космоніми – назви космічних об'єктів; 4) теоніми або міфоніми – найменування божеств, міфічних істот; 5) зооніми – клички тварин; 6) ергоніми – назви організацій, виробничих та суспільних об'єднань; 7) хрононіми – назви відрізків часу, подій; 8) хрематоніми – назви окремих предметів [63, с. 83].

Д. В. Дергач висловлює думку, що в лінгвістиці існує підхід, за яким розмежовуються власні назви живих істот і неживих предметів. Перша група – імена живих істот: 1) антропоніми (власні назви людей); 2) зооніми (власні назви тварин); 3) міфоніми (імена вигаданих суб'єктів або об'єктів у переказах, казках, міфах). Друга група – назви неживих предметів: 1) топоніми – назви географічних об'єктів, а саме: астіоніми (назви міст), комоніми (назви сіл, селищ), урбаноніми (назви вулиць), хороніми (назви

областей), потамоніми (назви річок), лімноніми (назви озер), пелагоніми (назви морів), океаноніми (назви океанів), гелоніми (назви боліт); 2) космоніми – назви космічних об'єктів; 3) фітоніми (назви рослин); 4) хрематоніми (власні назви матеріальних речей); 5) ергоніми (назви організацій, виробничих і суспільних об'єктів); 6) хрононіми (назви відрізків часу, подій) та ін. [17, с. 96].

Займаючись вивченням когнітивної ономастики, О. Ю. Карпенко виокремила дев'ять фреймів, беручи до уваги загальні закономірності ментальної категоризації власних назв. Серед цих фреймів мають місце такі: антропонімний, топонімний, теонімний, ергонімний, зоонімний, космонімний, хрононімний, хрематонімний та ідеонімний. Ці фрейми, у свою чергу, розподіляються на субфрейми, слоти та домени [27, с. 7].

Найповнішими зібраннями ономастичних термінів на сьогодні вважаються праця Н. В. Подольської «Словник російської ономастичної термінології» (1978), а також праця Д. Г. Бучко та Н. В. Ткачова «Словник української ономастичної термінології» (2012). «Словник російської ономастичної термінології» охоплює близько 700 термінів і активно використовується як російськими так і українськими ономастами. У цьому словнику Н. В. Подольська ствердила певні об'єктивні критерії для оцінки термінів, за якими: 1) перевага віддається однослівним термінам, наприклад: *оронім, космонім, геонім, епонім, криптонім, хрематонім, етнотопонім, аллоетнонім, гідроойконім*; 2) бажано, щоб основа терміну мала грецьку або латинську складову; 3) побудова терміна повинна відповідати певній моделі з урахуванням системності структури ономастичних термінів [45, с. 9].

Першим узагальненим термінологічним словником ономастики в Україні є «Словник української ономастичної термінології». Цей словник нараховує понад дві тисячі реєстрових слів, однак навіть автори вказують, що цей перелік слів не є остаточним, оскільки «жоден термінологічний

словник не може зареєструвати всіх тих пропозицій, які пропонують ті чи інші дослідники як у минулому, так і тепер» [54, с. 18].

Досліджуючи проблеми класифікації власних назв, М. М. Торчинський розробив нові критерії аналізу пропріальної лексики і представив типологію онімів за їхніми денотатно-номінативними та твірними особливостями. Врахувавши напрацювання вітчизняних і зарубіжних мовознавців у сфері систематизації власних назв, науковець визначив структуру онімного простору української мови, яка складається з таких класифікацій пропріативів: денотатно-номінативної, етимолого-словотвірної, функціональної, структурної, квалітативно-денотатної, стилістичної та екстралінгвальної [62, с. 500].

Семантика оніму, яка містить «компонент відомості імені, стилістичну, оцінну, емотивну й естетичну інформацію (зокрема, у тексті)» [52, с. 426], сприяє виділенню функцій онімів. Д. В. Дергач вказує, що серед основних функцій онімів традиційно виділяють: номінативну, ідентифікаційну та диференційну. Крім того, більшість дослідників вважають додатковими наступні функції: соціальна, емоційна, акумулятивна, дейктична (вказівна), експресивна, естетична, стилістична. Д. В. Дергач висловлює погляд, що наразі питання чіткого окреслення класифікацій онімів залишається актуальним і невирішеним. Разом з тим, на думку науковця, потребує також чіткої визначеності питання функцій онімів [17, с. 98].

Достатньо часто власні назви використовуються для творення термінів медицини, математики, соціології, техніки тощо. Різні термінологічні системи можуть мати характерні підсистеми термінів і номенклатурних позначень, що складаються з номенклатурних позначень з власними назвами у своїй структурі. Цілком імовірно, що не тільки способи творення таких термінологічних одиниць, а й їхні семантичні характеристики та системні зв'язки можуть бути різними у порівнянні з іншими одиницями в мовах спеціального призначення, що належать до

однієї національної мови або її варіантів. Ще більше розбіжностей у використанні таких одиниць у різних мовах через лінгвістичні та екстралінгвістичні (культурні) чинники, що впливають на їхній розвиток [75, с. 546].

Слід також відзначити, що існують й інші розділи ономастики відповідно до класифікації онімів, враховуючи аспекти та методики дослідження. Так, О. О. Селіванова вказує на те, що розрізняють наступні складові ономастики: 1) поетична ономастика – займається дослідженням системи онімів у художніх текстах, принципів їхнього вибору автором твору, функціональних особливостей у тексті, зв'язку із текстовим концептом й інформаційним масивом твору, специфіки сприйняття онімів читачем тощо; 2) прикладна ономастика – орієнтована на кодифікацію онімів, установлення моделей їхнього творення; 3) регіональна або ареальна ономастика – спрямована на вияв специфіки ономастичної підсистеми окремої території; 4) теоретично ономастика – визначає загальні закономірності становлення й розвитку онімичних систем, вивчає універсальне та специфічне в таких системах [52, с. 430–431].

На думку Н. В. Гасюк та О. М. Пуш, ономастикон художнього тексту має різні форми впорядкування. Найбільш поширеною дослідники вважають класифікацію О. В. Суперанської, де розподіл літературних онімів здійснено «за типом денотата: антропоніми – іменування діючих і всіх згадуваних осіб в творі, топоніми – іменування місць дії, урбаноніми – назви згадуваних в тексті населених пунктів і їх частин, а також зооніми, хрематоніми, міфоніми і так далі» [13, с. 74]. Слід відмітити, що класифікація власних імен О. В. Суперанської містить також детальний розподіл антропонімів. Так, дослідниця виокремлює два види антропонімів: перший – імена, що склалися природним шляхом; другий – імена, які штучно створені. У свою чергу, другий вид антропонімів дослідниця конкретизує у двох групах: перша включає імена, які вживаються в реальній дійсності, а друга – книжкові імена. Група

книжкових імен, за О. В. Суперанською, має дві підгрупи: 1) імена, внутрішня форма яких не несе інформацію про риси характеру або зовнішність героїв; 2) імена, які містять експресивно-оцінну функцію. Деталізуючи зміст антропонімів у художній літературі, дослідниця вказує на наступні види антропонімів в англійській мові: 1) особові імена; 2) патроніми; 3) прізвища; 4) родові імена; 5) прізвиська, псевдоніми; 6) криптоніми (приховувані імена); 7) етроніми (назви націй, народів, народностей); 8) техноніми (статусні імена) [57, с. 141-213]. Таким чином, ця класифікація сприяє розмежуванню літературних імен та імен, що зустрічаються в повсякденному житті. У свою чергу, деякі літературні імена можуть мати внутрішній зміст, повідомляючи додаткову інформацію про героїв, тобто бути своєрідними значущими антропонімами.

Т. Вільчинська робить спробу розмежувати оніми та поетоніми, визначаючи їхні функціональні відмінності. Дослідниця вважає, що «основною функцією онімів є номінативно-ідентифікаційно-диференційна, крім неї, власні назви ще виконують інформаційну, експресивну, пізнавальну, акумулюючу», а поетонім виконує «естетичну, поетичну, стилістичну» функцію [11, с. 124]. Тобто поетоніми переважно мають передавати «образність художнього мовлення» [25, с. 279], у той час як оніми першочергово виявляють номінативну, інформативну й ідеологічну функції. Т. Вільчинська також зазначає, що структурними елементами ономастикону в тексті є «антропоніми, топоніми, хрононіми, ергоніми, ідеоніми, рідше – інші власні назви» – у широкому розумінні, а «у вузькому – йдеться про упорядковане використання антропонімів» [11, с. 124]. Крім того, дослідниця наполягає на важливості виявляти різницю між справжнім походженням імені (з його первісним значенням і змістом) та штучно утвореними іменами («походять від назв традицій, місця походження, певних подій та ін.») [10, с. 48–49].

О. С. Бойван та О. В. Ковтун, досліджуючи антропоніми, відмічають, що існує багато класифікацій цих лексичних одиниць, відповідно до яких

уточнено їхні особливості, як у вітчизняному, так і в зарубіжному мовознавстві. Найбільш детальною класифікацією, на думку науковців, є розподіл антропонімів, що запропоновано Майклом Кемпбел [72, с. 236]. М. Кемпбел переважно звертає увагу на понятійне значення антропонімів, що сприяє отриманню уявлення про ім'я як об'єкт сприйняття. У цій класифікації антропоніми поділені між такими групами: «1) Given name / First name / Christian name / Praenomen (ім'я, дане під час хрещення) – ім'я, що присвоєне людині під час народження; 2) Middle name (друге ім'я) – друге ім'я, присвоєне людині під час народження, іноді може бути більше одного такого імені; 3) Family name / Last name / Surname (прізвище) – ім'я, яке передається від одного роду до наступного; 4) Nomen (прізвище) – ім'я, яке давало уявлення про рід у Стародавньому Римі, розташовувалося між praenomen і cognomen; 5) Cognomen / Agnomen (родове прізвище) – частина імені в Стародавньому Римі, розташовувалося після praenomen і nomen; 6) Nickname / Byname (прізвище) – ім'я, яке заміщає справжнє ім'я людини, воно може використовуватися, оскільки більш знайоме, надає певний опис про людину, або просто тому, що воно коротше, ніж звичайне ім'я людини; 7) Pet name / Diminutive (зменшувальна форма імені) – ім'я, яке використовується замість звичайного або повного імені, для того щоб висловити любов, ніжність або підкреслити близькість; 8) Patronym / Filiation (патронім або по батькові) – ім'я, похідне від імені батька, яке присвоюється дитині під час народження; 9) Matronym (матрон або матчество) – частина родового імені, яка присвоюється дитині на ім'я матері» [4, с. 36–37]. Як бачимо, зазначена класифікація є певною мірою універсальною, особливо при застосуванні для опису різних класів власних назв.

Більш глибокий аналіз антропонімів, із застосуванням лінгвокогнітивного підходу, запропонувала О. Ю. Карпенко у праці «Когнітивна ономастика». Дослідниця при вивченні антропонімів як одиниць відповідного фрейму визначає антропонімічні кола. До цих кіл

належать: 1) найменування членів родини та близьких друзів; 2) назви людей, яких носій ментального лексикону знає особисто; 3) найменування історичних осіб та безденотатні антропоніми, яких носій ментального лексикону або взагалі не знає, або не знає, але може ідентифікувати, або ж знає, але відокремлює від денотатів [27, с. 24–25].

Н. В. Гасюк та О. М. Пуш, досліджуючи антропоніми в романі Р. Джордана «Око світу», виокремлюють шість груп цих одиниць лексики. До них належать: 1) власні імена (персональні імена людей); 2) прізвища (успадковані офіційні найменування, які вказують на приналежність людей до певних родин); 3) прізвиська (додаткові неофіційні імена); 4) гіпокористики; 5) титули (частини найменувань представників знаті, особливо королів і королев); 6) патроніми. Науковці також визначають моделі імен, серед яких: 1) двокомпонентна модель (особисте ім'я і прізвище); 2) трикомпонентне ім'я (особисте ім'я + ім'я батька + ім'я діда); 3) ім'я зі структурою «особисте ім'я + прізвисько»; 4) трьохкомпонентне ім'я, що включає два особистих імені, що йдуть одне за одним, та прізвище. За способами творення антропоніми аналізованого роману дослідники розподіляють на чотири види: 1) оригінальне ім'я; 2) видозмінене запозичення; 3) ім'я із апелятивів; 4) традиційне ім'я. Крім того, Н. В. Гасюк та О. М. Пуш виявляють такі способи перекладу антропонімів: транслітерація, транскрипція, транскрипція за авторськими правилами, калька [13, с. 75–76].

На відміну від традиційних ономастів, Д. І. Єрмолович пропонує використовувати термін персоналії, при назві усіх одиниць мови, що використовуються при індивідуалізації людей. Дослідник виокремлює три групи персоналій: 1) антропоніми – офіційні імена та їх варіації; 2) іменування прізвиськового типу – альтернативні імена, що утворені із загальних слів; 3) іменування змішаного типу – імена, що охоплюють складову офіційного імені та номінальну складову. У свою чергу, дослідник розподіляє антропоніми на множинні (імена, які не пов'язані з

певною людиною) та поодинокі (імена, які безпосередньо з кимось пов'язані, тобто є уточнення про яку саме людину йде мова) [20, с. 14–116]. Як бачимо, відповідно до цієї класифікації Д. І. Єрмолович звертає увагу на важливість контексту, що може змінювати сутнісне навантаження імені.

Як зазначають Т. І. Крупеньова та А. О. Сіренко, антропоніми в певному контексті можуть містити достатньо насичену екстралінгвістичну інформацію. Такою інформацією досить часто наділяють своїх героїв автори художніх творів, щоб дати можливість читачеві краще усвідомити характер персонажів. Дослідники уточнюють, що «антропоніми, які виконують характеристичну функцію, здатні вказувати на національну, регіональну належність денотата, на його соціальний статус, сімейний стан, вік, увиразнювати певні риси його характеру чи зовнішності, виражати емоційне ставлення до поймаєного персонажа, а також брати участь у творенні часово-просторового фону твору тощо» [33, с. 29]. Аналізу внутрішнього змісту потребує врахування як форми антропоніму, так і його контекстуальне функціонування. О. В. Яковлева робить спробу класифікувати антропонімічну конотацію, враховуючи функціональну типологію конотацій. Як наслідок, дослідниця виокремлює «конотати, організовані на 4 рівнях: психологічному, лінгвістичному, постлінгвістичному та екстралінгвістичному», які, у свою чергу, «відповідають 4 типам конотації: експресивно-оцінному, мовному, історико-мовному та історико-культурному» [67, с. 531]. У свою чергу, Н. В. Бардіна, досліджуючи антропоніми з психологічної парадигми, визначає антропонім «як форму буття людини, яка її виділяє, ідентифікує, відносить до певної категорії в суспільстві, своїм звучанням впливає в дитинстві на психіку, формуючи певні риси характеру» [1, с. 14]. Як бачимо, вивчення змісту антропонімів сприяє поглибленню знань, як про героїв твору, так і про ідеї тексту в цілому.

На думку Т. Юрченко варто зважати також на природу імені: «Коли йдеться про антропоніми художнього твору, слід розрізняти вигадані імена та вигадані персонажі, оскільки вигаданому персонажу може бути присвоєне ім'я, взяте з реального життя» [66, с. 514]. З цією думкою погоджується Н. Голікова, аналізуючи мовостиль П. Загребельного, де «автор повсякчас присвоює вигадані імена не лише вигаданим героям, а й реальним персонажам» [14, с. 237]. Зважаючи на такі особливості авторського стилю письменника, дослідниця переконана, що «такі оказіональні антропоніми потрібно розглядати як стилістими, тобто стилістично марковані мовні одиниці, що реалізуються в контексті і є специфічними опорними лінгвальними знаками, форма і зміст яких точно відповідають втіленню основної ідеї та задумів письменника» [14, с. 237]. Таким чином, власні імена, які є невід'ємними складовими художніх творів, допомагають письменнику втілити стилістичну ідентичність.

З погляду Т. В. Дудун, у науковій парадигмі разом з класифікаціями власних імен окремо представлено чимало класифікацій географічних назв. Достатньо простою та зрозумілою дослідниця вважає поділ топонімів за об'єктами номінації: «1) ороніми – імена елементів рельєфу, його форм: гір, вершин, рівнин, плато, низовин, впадин тощо; 2) гідроніми – імена річок, озер, морів, океанів, каналів, водосховищ; 3) імена рослинних суспільств: лісів, парків, луків тощо; 4) імена населених місць: міст, сіл, селищ, хуторів; 5) імена вулиць, площ, провулків, проїздів, мостів в містах, селищах» [18, с. 227].

Деталізоване вивчення топонімів з подальшою розгорнутою класифікацією онімів, запропонувала Г. М. Лабінська. Вивчаючи топоніміку України, дослідниця розподіляє географічну номенклатуру між такими групами: 1) ойконіми – назви населених місць; 2) астіоніми – назви міст; 3) урбаноніми – назви внутріміських об'єктів; 4) годоніми – назви вулиць; 5) агороніми – назви площ; 6) дромоніми – назви шляхів сполучення; 7) гідроніми – назви водоймищ; 8) океаноніми – назви океанів;

9) пелагоніми – назви морів; 10) лімноніми – назви озер; 11) потамоніми – назви річок; 12) гелоніми – назви боліт; 13) інтерлувіоніми – назви морських проток; 14) портоніми – назви портів; 15) фіордоніми – назви фіордів; 16) флуменоніми – назви морських течій; 17) ороніми – назви гір; 18) дрімоніми – назви лісів; 19) мікротопоніми – назви невеликих незаселених об'єктів; 20) макротопоніми – назви великих незаселених об'єктів. Крім того, Г. М. Лабінська виокремлює хороніми (назви територій, у тому числі адміністративних, історичних областей, країн), які поділяє на природні (назви природно-ландшафтних областей) та адміністративні (назви адміністративно-територіальних одиниць). Також дослідниця розглядає етноніми (назви етнічних спільнот), які охоплюють макроетноніми (назви великих етнічних спільнот) і мікроетноніми (назви нечислених етнічних спільнот). Різновидом етнонімів Г. М. Лабінська вважає ендоетноніми (самоназви народу, епічної спільноти, які їхні представники привласнюють собі самі), протилежними до яких є екзоніми (топоніми, які не вживаються місцевим населенням чи народом, але їх використовують зовнішні спільноти). З-поміж інших дослідниця відмічає антропоніми (назви географічних об'єктів, утворені від власного імені людини), зоотопоніми (від назв тварин) та фітотопоніми (від назв рослин), а також клас ерготопонімів (географічні назви ергогеографічних об'єктів отриманих у зв'язку з їхнім місцезнаходженням поблизу певного підприємства) [36, с. 14–15].

Слід також відмітити, що існує класифікація, яка ґрунтується на розподілу топонімів відповідно до їхнього зв'язку з номінальними словами й антропонімами. Згідно цієї класифікації, як вказує Т. В. Дудун, топоніми поділяються між такими групами: 1) назви, які подані за будь-якими ознаками рельєфа; 2) назви, подані за ознаками водних об'єктів; 3) фітотопоніми, тобто імена, які подані за видами рослин; 4) зоотопоніми, тобто імена, які присвоювались за видами тварин; 5) антропоніми, тобто назви імен, прізвищ і прозвищ людей; 6) виробничі топоніми; 7) торгово-

транспортні назви; 8) соціальні назви; 9) етніми, тобто географічні назви, які виникли від імен народів, родів; 10) ідеологічні назви [18, с. 227–228]. Крім того, дослідниця звертає увагу на класифікацію топонімів, яка запропонована А. М. Селіщевим. У цій класифікації науковець розподіляє географічні назви на: «які походять від імен людей і їх прозвищ; від назв людей за родом діяльності; за соціально-майновою ознакою і за положенням; пов'язані з адміністрацією і владою; які відображають етнічний характер населення; які відображають специфіку ландшафту і особливості забудови населених міст; з абстрактним значенням» [18, с. 227]. Ще один підхід до структурування топонімів подано Л. Л. Гумецькою. За її схемою, географічні назви можна віднести до чотирьох груп: «які не походять від назв осіб; які походять від назв осіб; невизначеного значення; незрозумілого значення» [18, с. 227]. Достатньо новою вважається класифікація топонімів американського вченого Дж. Стюарта. Згідно з його баченням географічні назви можна розподілити на: «описові; асоціативні; пов'язані з випадками; притягувальні; меморіальні; рекомендовані; народноетимологічні; штучні; помилкові; перенесені» [18, с. 229–230]. Отже, змістове наповнення онімів визначає виокремлення їхніх особливостей, які сприяють побудові різних класифікацій, що можуть доповнювати та поглиблювати аналіз власних назв.

Деякі науковці доповнюють відомості про оніми, аналізуючи способи їхнього творення. А. А. Куца та Л. С. Колодіна, досліджуючи особові імена англійської мови, виділяють кілька шляхів їхнього формування. Так, значна кількість особових імен утворено від прізвищ, вдвічі менше особових імен апелятивного способу (*Ginger* «рудуватий колір волосся», *Sandy* «пісчано-рудуватий колір»), невеликий відсоток становлять особові імена, що утворені від топонімів (*Lincoln, Sydney*), а також особові імена святих (*Valentine, Christian*), імена популярних героїв літературних творів і кінофільмів, відомих історичних діячів, акторів,

спортсменів (*Alexis, Rocket*). Разом з тим, науковці вказують на функціонування особових імен, походження яких пов'язують з часом і умовами народження дитини (*Carol, Autumn*) та імен, що утворені в результаті зрощення двох імен (*Caryl < Carol + Beryl, Lilimar < Lily + Maria*). Крім того, А. А. Куца та Л. С. Колодіна відзначають випадки простого збігу форм чоловічого особового імені з формою жіночого імені (*Rowan, Marion*) [34, с. 138–139]. О. Л. Клименко, у результаті дослідження антропонімів як основи для деривації в сучасній англійській мові, відмічає, що «антропоніми – імена, прізвища і прізвиська людей – можуть переходити до іншого розряду, зазнаючи так званої "трансонімізації" (наприклад, *Washington, Columbia*) або під впливом певних екстралінгвальних чинників власні імена можуть перейти до класу загальних, зазнавши повної або часткової деонімізації (наприклад, *a Kalashnikov, a Dior*) [31, с. 216].

О. В. Суперанська подає класифікацію географічних назв за морфологічним і словотворчим складом. Дослідниця у своїй класифікації виокремлює наступні групи та підгрупи: 1) топоніми-іменники: прості топоніми (суфіксальні, безсуфіксальні, генетивні, префіксальні) та складні топоніми (прикметник + іменник, суфіксальна форма, уявно складені, основа дієслово, основа чисельник, двохосновні); 2) топонімічні сполучення: прикметник + іменник, іменник + іменник, чисельник + іменник, іменник + прикметник; 3) топоніми прикметники: прості топоніми (прикметники, безпрефіксальні якісні прикметники, префіксальні прикметники, прикметники з суфіксами, злічувальні прикметники, присвійні прикметники) та складні топоніми (прикметник + прикметник, чисельник + іменник, прикметник утворений від складних іменників шляхом суфіксації, прикметник + іменник, уявно складені, сполучення з прикметниками в ролі головного слова, штучне сполучення двох основ) [56, с. 59–118]. Як бачимо, О. В. Суперанська робить спробу охопити різні моделі творення топонімів, звертаючи здебільшого увагу на морфологічну

будову. Таким чином, застосування різних способів словотворення антропонімів дають можливість для автора закріпити додаткові підходи до формування нових лексичних одиниць.

Іншим важливим аспектом є дослідження походження власного імені. Як зазначає С. О. Ключко, «семантика власного імені як особливої номінативної одиниці є своєрідним поєднанням вербального і невербального компонентів, що сягають своїми коренями далекої давнини». Однак дослідник вказує, що визначення походження індивідуальних і групових антропонімів ускладнюється з часом. Причинами цих ускладнень, на думку науковця, можуть бути наступні: «зникнення поселень, які надали ім'я своїм жителям; міграційні процеси, які "відривають" носіїв імен від їхнього етнічного джерела і сприяють змішуванню з іншими етносами, що також може призвести до асиміляції онімів; вимирання мов етнічних груп і, таким чином, втрата семантичних ланцюжків антропоніма з номінативними одиницями мови, яка породила цей онім, та ін.» [32, с. 139–140]. Разом з тим, С. О. Ключко переконаний, що вивчення історії антропоніму завжди є актуальним, оскільки «пробуджує професійну цікавість лінгвіста і підштовхує до нових наукових розвідок у безмежному за своїми виявами антропонімному просторі людського буття» [32, с. 140]. І. А. Присяжнюк вказує, що найбільш історично, культурно, літературно наповненими є власні назви, які вживаються у фразеології та пареміології. Фразеологічні одиниці з ономастичним компонентом, на думку дослідника, є унікальним видом фразеологізмів «завдяки особливій семантичній трансформації оніма» [48, с. 160]. І. А. Присяжнюк також додає, що власна назва «називає індивідуальний предмет, який, однак завжди належить до певного класу, роду, є показником родового функціонального поняття. Тому будь-який онім завжди асоціюється з певним загальним поняттям. Залучення ономастики до паремій – одна з вимог цього фольклорного жанру, що передбачає місткість думки в лаконічному образному оформленні» [48,

с. 160]. Таким чином, вивчення етимології оніма сприяє встановленню його зв'язку з мовою, культурою, звичаями та традиціями певного народу, а також виявленню додаткових семантичних зв'язків між різними народами, їхніми рисами характеру і способами поведінки.

Активне застосування індивідуальних підходів дослідження ономастичного простору в сучасній лінгвістиці супроводжується виникненням певних проблемних питань. Так, О. Ю. Карпенко, Н. М. Тхор та І. П. Попік вказують на те, що у авторів ономастичних праць іноді виникає потреба «утворення нових термінів для полегшення викладу теоретичних положень та економії наративних зусиль. На превеликий жаль, такі розвідки часто не отримують поширення через їх відсутність у широкому публічному доступі, скажімо, у мережі Інтернет. Тому й створення нових, можливо, потрібних ономастичних термінів залишається поза межами ознайомлення й використання широким ономастичним загалом» [30, с. 30]. Як приклад одночасного ономастичного винаходу дослідники подають терміни парфумонім («власна назва парфумерних виробів») та парфюмонім («словесне позначення певного типу косметичних товарів певного майстра чи підприємства, який охороняється законом та призначається для продажу») [30, с. 30].

І. А. Казиминова також погоджується з думкою, що ономастична термінологія (власне української мови) потребує гармонізації термінів на національному рівні, як наслідок, вирішення цього питання сприятиме «збереженню життєздатності ономастичної терміносистеми» [24, с. 191]. Крім того, важливими залишаються питання, які пов'язані з перекладом ономастичних термінів, а їх вирішення «є необхідною умовою укладання відповідного галузевого термінологічного словника» [24, с. 191]. У сучасних дослідженнях онімів науковці часто подають приклад словникової статті для подальшої фіксації проаналізованих онімів у лексикографічних джерелах, однак, на думку О. О. Тараненка, «лексикографічній фіксації (причому не тільки в спеціальних

ономастичних та лінгвокраїнознавчих, але і в звичайних словниках тлумачного типу) мають підлягати, звичайно, оніми не тільки з уже сформованими переносними значеннями, а й конотативні оніми у своїй власній функції» [58, с. 35].

Отже, в сучасній ономастиці триває процес класифікації та терміноутворення ономастичних понять, а також їхнє віднесення до тієї чи іншої групи й підгрупи онімів. Цей процес вимагає від дослідників уважного розгляду кожного оніма щодо його відповідності до системи ономастичної термінології. Відкритим залишається питання стосовно уточнення термінології ономастики, зважаючи на активне вивчення онімів і спробі їхньої систематизації. Крім того, існуючі класифікації сприяють ретельному дослідженню та структуруванню онімів, беручи до уваги їхню етимологію, форму творення й змістове наповнення, особливо в контексті літературних творів. Саме розуміння етимології, структури і змісту власних назв дає змогу впізнавати характер персонажів, місцевість та інші об'єкти повсякденної діяльності, які набувають нового значення в авторському світі.

1.3. Художні та лінгвістичні особливості трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games»

Трилогія Сюзанни Коллінз «The Hunger Games», що складається з романів «The Hunger Games («Голодні ігри»)» (2008) [87; 92], «Catching fire (У вогні)» (2009) [89; 90] і «Mockingjay (Переспівниця)» (2010) [88; 91], розповідає про деспотичне суспільство, в якому Капітолій Панема змушує підлітків «трибутів», відібраних з його районів, брати участь у щорічних телевізійних змаганнях на смерть. Засновані, щоб покарати райони за повстання і продемонструвати абсолютну владу Капітолію, Ігри є жорстокими й обов'язковими для перегляду в усьому Панемі. Катніс Евердін, оповідачка та головна героїня, стає «трибутом» Дванадцятого

округу не на одну, а на дві «The Hunger Games», і вона виживає завдяки, як фізичним здібностям (вона є досвідченим мисливецем), так і розумовій спритності.

Романи С. Коллінз стали надзвичайно популярними серед підлітків, без сумніву, частково через незмінну привабливість антиутопічної фантастики для молодих людей. За своєю природою антиутопічна фантастика добре пристосована для того, щоб демонструвати роботу владних відносин у перебільшеному вигляді. Разом з тим, наукова фантастика є ефективним засобом для дослідження альтернативного гендерного представництва та розвитку нових жіночих персонажів, оскільки останнім часом сильні жінки стають все більш поширеними. У випадку з «Голодними іграми», трилогією Сюзанни Коллінз, головна героїня, Катніс, піддається штучним актам перформансу і потрапляє в екстремальні ситуації виживання. Вона перебуває на межі людського та жіночого, а її тіло проектує інноваційний образ, трансформуючись під впливом численних випробувань. Як наслідок, Катніс, виглядає як нетрадиційно жорстка жінка, що кидає виклик суспільству й підриває гендерні стереотипи [85].

Одним з найважливіших фокусів нових антиутопій є простір тотального нагляду, де для протагоністів не залишається жодних альтернатив ухилення від нього. У «Голодних іграх» описана достатньо проста просторова організація, більш централізована: у центрі знаходиться Капітолій – місце верховної влади і контролю над рештою території, поділеної на Дванадцять округів, оточених природними перешкодами (горами), і штучно підтримуваних у стані примітивізму і бідності. У трилогії зображено розрив між передовими технологіями центру й регресом бунтівних окраїн. Капітолій і Округи ніби належать до різних часових зрізів, розділених десятиліттями еволюції й деградації [82].

У трилогії С. Коллінз намагається привернути увагу читача до багатьох питань. Так, зокрема, під час Ігор та поза ними Катніс демонструє

інформаційну та медіа-грамотність. Ставши вправною в інтерпретації й використанні інформації та медіа, Катніс вдається не тільки вижити, але й перехитрити ігровців («Gamemakers»), підірвати владу Капітолію та спричинити революцію. Отже, «гра», що лежить в основі трилогії, включає в себе не тільки боротьбу на арені, власне боротьбу за життя, але й за владу у власному просторі разом з владою над інформацією та ЗМІ. Зображуючи навички інформаційної та медіаграмотності Катніс, романи Коллінз відображають, моделюють і критикують інформаційні та медіа практики суспільства, в якому живе Катніс, і, відповідно, нашого сучасного суспільства. Хоча інформаційна та медіаграмотність є загальновизнаними характеристиками, що є необхідними людям для того, щоб стати продуктивними членами суспільства, книги Коллінз показують, що вони також можуть бути потужним інструментом опору для людей, пригноблених тоталітарними урядами [76, с. 34].

Трилогія романів також насичена метафоричними конструкціями, які приваблюють науковців своєю структурою. Наприклад, О. В. Ткачик і Н. В. Булда намагаються деталізувати структурно-семантичну класифікацію метафоричних конструкцій на прикладі роману Сюзан Коллінз «The Hunger Games». Власне структурно-семантичний аналіз метафоричних конструкцій подано при дослідженні денотатів, які беруть участь в їхньому створенні. О. В. Ткачик і Н. В. Булда доводять, «що використання людиною певних понять для створення метафори несе відбиток світосприйняття народу» [61, с. 39]. Дослідниками проведено структурно-семантичний аналіз когнітивних метафор за наступними схемами: «предмет – предмет, предмет – людина, предмет – абстракція, предмет – фізичний світ, предмет – психічний світ, тварина – людина, людина – людина, фізичний світ – психічний світ» [61, с. 39]. У результаті науковці доходять висновку, що «закладені в підсвідомості мовця поняття можуть вплинути на процес метафоризації, структуру мови та появу оригінальних метафор» [61, с. 43].

Досліджуючи мовну картину світу та засоби творення образів персонажів у тексті роману С. Коллінз «The Hunger Games», І. Капустян проводить семантико-структурний аналіз мовних особливостей роману. Характерною особливістю художнього світу С. Коллінз, на думку науковця, є різноманітність вербальних і невербальних описів персонажів, що роблять яскравим і виразним образ героїні-переможниці, яка повстала проти тоталітарної системи. Крім того, І. Капустян вказує, що формуванню мовної картини світу сприяють художні концепти, які слугують для виявлення взаємозв'язку героїв і світу, відтворенню культурної ситуації та суспільного устрою. Дослідниця з'ясовує, що текстові категорії в романі мають численні асоціації минулого й сьогодення, що забезпечується широкою палітрою лексичних і граматичних засобів, а власне індивідуальний стиль письменниці відрізняється певною «дієвістю», якою характеризується увесь художній текст [26, с. 85–89].

Зважаючи на насиченість романів різноманітними художніми прийомами, стилістичними конструкціями та власними іменами, деякі дослідники вказують на особливості перекладу текстів романів з мови оригіналу. Так, О. Ф. Свиридов, досліджуючи мовно-стилістичні особливості перекладу роману Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» українською мовою, відмічає те, що традиційні способи передачі okazіоналізмів та онімів не зовсім задовольняють контекст художнього твору. Дослідник звертає увагу на алюзійність антропонімів і топонімів у творі, а також на велику кількість запозичених власних назв з латинської мови. Крім того, науковець стверджує, що ім'я головної героїні Катніс є поетонімом, на якому базується такий стилістичний прийом як гра слів [51, с. 84–89].

Таким чином, трилогія романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» характеризується достатньою кількістю різноманітних художніх засобів та специфічних лексичних одиниць. Зміст роману сприяє виявленню характеру та поведінки героїв, а також має символічний

контекст, що уможливило аналіз концептуального простору роману. Певні лексичні одиниці, серед яких okazіоналізми та власні назви, спонукають до глибшого усвідомлення основних ідей романів та способу поведінки героїв твору. У власних назвах прихована глибинна інформація про вигаданий світ та персонажів цього світу. Саме тому вважаємо важливим досліджувати оніми, що функціонують в цій трилогії.

У першому розділі подано опис ключових аспектів вивчення ономастикону в лінгвістичній парадигмі, з уточненням термінології ономастики та історії розвитку цієї галузі мовознавства. Також, представлено основні принципи класифікації онімів у працях лінгвістів, з детальним описом складових цих класифікацій. Крім того, проаналізовано художні та лінгвістичні особливості трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games» з урахуванням результатів розвідок сучасних мовознавців.

Поняття «онім» достатньо широко використовується в працях сучасних лінгвістів. Онім є тією специфічною власною назвою, що несе про об'єкт або реалію дуже об'ємну та змістовну інформацію, яку можна використовувати в багатьох сферах людських знань. Усі оніми, принципи їх класифікації та дослідження представляють таку галузь лінгвістичної науки як ономастика. Ономастика – це така лінгвістична дисципліна, яка має міждисциплінарну характеристику, що цікава не лише лінгвістичній науці, але й іншим наукам, серед яких історія, географія, археологія, генеалогія, соціальна історія та картографія тощо.

Сучасні дослідження онімів охоплюють широке коло питань і методів. Продовжується уточнення та розробка нових класифікацій онімів. Мовознавці переважно систематизують оніми відповідно до їхнього значення, аналізуючи способи творення, а також звертаючи увагу на походження онімної лексики. Разом з тим, досліджуються функції онімів, їхня стилістична маркованість, екстралінгвістична інформація, специфіка перекладу тощо. Як наслідок, тематика вивчення онімів дуже широка, тому що майже все може мати назву і тому, що аналіз імен теоретично охоплює

всі мови, усі географічні та культурні регіони та всі історичні епохи. Крім того, ономастичні дослідження сприяють вивченню шляхів міграції окремих етносів, виявленню місць їхнього проживання, встановленню вікового стану окремих мов, визначенню мовних та культурних взаємозв'язків різних етносів, народів, націй.

Трилогія романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» наповнена онімами, які становлять інтерес для дослідження лінгвістів. Мовознавці аналізують алюзійність антропонімів і топонімів та їхню етимологію для виявлення специфічного й загального змісту цих лексичних одиниць. На нашу думку, дослідження онімів у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» сприяє поглибленню знань про героїв твору, місцевість та побут, а структурно-семантичний та етимологічний аналіз власних назв доповнюють сучасні розвідки про оніми у складі мови. Далі, з урахуванням представлених класифікацій власних назв, розглянемо семантику, структуру й етимологію онімів, що функціонують у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games», а саме: «The Hunger Games» (2008), «Catching fire» (2009), «Mockingjay» (2010).

РОЗДІЛ 2

ОНІМНИЙ ПРОСТІР У ТРИЛОГІЇ РОМАНІВ СЮЗАННИ КОЛЛІНЗ «THE HUNGER GAMES»

2.1. Семантичні особливості онімів у трилогії романів «The Hunger Games»

Трилогія романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» є ідейно-глибоким твором про вигаданий світ, який зображує особливості життя людей. Власне «The Hunger Games» є назвою змагань, що проводяться кожного року в країні Панем, яка за описом відповідає території сучасної Північної Америки. Відтворюючи сцени життя героїв та особливості нового простору, авторка вводить багато власних назв, що допомагають читачеві уявити вигаданий світ у цілому та в деяких аспектах пов'язати фантастичну країну з реаліями сьогодення.

Дослідивши власні назви в романах Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» (2008), «Catching fire» (2009), «Mockingjay» (2010), виявлено, що авторка використовує реальні власні назви, які належать до складу англійської мови, однак поряд з реальними назвами мають місце також алюзійні назви (з натяком на відомі персонажі чи реалії) та okazіоналізми (авторські новотвори). Слід також звернути увагу, що у творі оніми переважно мають глибокий семантичний зміст. Далі розглянемо функціонування цих онімів, розподіливши їх на групи та підгрупи відповідно до існуючих класифікацій власних назв, які у своїй сукупності допомагають доповнити та узагальнити існуючі знання про семантичне наповнення використаних онімів [4, с. 36–37; 13, с. 75–76; 17, с. 96; 63, с. 83]. Методом суцільної вибірки з творів виокремлено 234 власні назви. Зважаючи на велику кількість онімів у творах, для аналізу взято найбільш яскраві приклади що містять авторські пояснення, які допомагають зрозуміти семантику цих онімів. Основними групами онімів у творі є *назви*

живих істот, але не менш яскраво представлені й назви неживих предметів.

Розглянемо першу групу онімів – **назви живих істот** – до якої входять дві підгрупи: *антропоніми* та *зооніми*.

У свою чергу, перша підгрупа – **антропоніми** (135 одиниць) – включає чотирнадцять компонентів, серед яких: *особове ім'я, прізвище, родове ім'я, прізвисько, зменшувальна форма імені, технонім, ім'я за родом діяльності, криптонім, чотири двокомпонентні моделі, одна трикомпонентна та одна чотирьохкомпонентна моделі онімів*. Далі опишемо ці компоненти й компонентні моделі та проаналізуємо приклади з трьох романів.

Компонент – **особове ім'я** – налічує 67 онімів: *Atala, Annie, Beetee, Blight, Boggs, Bonnie, Bristel, Brutus, Caesar, Cashmere, Castor, Cato, Cecelia, Chaff, Cinna, Claudius, Clove, Cray, Cressida, Dalton, Darius, Delly, Eddy, Effie, Enobaria, Finnick, Flavius, Fulvia, Gale, Glimmer, Gloss, Gray, Haymitch, Hazelle, Johanna, Katniss, Lavinia, Leevy, Lyme, Madge, Mags, Martin, Marvel, Maysilee, Messalla, Octavia, Peeta, Plutarch, Pollux, Portia, Posy, Purnia, Ripper, Rooba, Rory, Rue, Seeder, Tax, Thom, Thresh, Tigris, Titus, Twill, Venia, Vick, Wiress, Woof*.

Гейл (Gale) – особисте ім'я одного з головних героїв трилогії, першу згадку про якого подано на початку роману «The Hunger Games»: «I watch as **Gale** (виділено нами) pulls out his knife and slices the bread. He could be my brother. Straight black hair, olive skin, we even have the same gray eyes. But we're not related, at least not closely.» [92]. Гейл (Gale) – найближчий друг і напарник по полюванню головної героїні Катніс (Katniss). Зовнішньо вони схожі, оскільки мають типові риси жителів Округу 12. Однак Гейл вважається вродливим і привабливим для дівчат свого округу: «Besides, if he wants kids, **Gale** won't have any trouble finding a wife. He's good-looking, he's strong enough to handle the work in the mines, and he can hunt» [92]. Разом з тим, він надійний, міцний, хоробрий, але водночас

лютий і бунтівний, сповнений рішучості виправити багато кривд: «As we walk, I glance over at **Gale**'s face, still smoldering underneath his stony expression. His rages seem pointless to me, although I never say so. ...I let him yell though. Better he does it in the woods than in the district» [92]. Лексема «gale (шторм, буря)» має значення «сильний потік повітря або сильний вітер» [78]. Власне ім'я «Gale (Гейл)» посилює розуміння характеру персонажа, який в своїй поведінці часто буває сильним та нестримним, особливо стосовно несправедливості, яка панує в Панемі.

Рута (Rue) – особисте ім'я тендітної дівчинки, яка представлена у першому романі «The Hunger Games», де її вбивають під час Голодних Ігор: «I pick up another spear while Peeta throws. “I think her name's **Rue**,” he says softly. I bite my lip. **Rue** is a small yellow flower that grows in the Meadow. **Rue**.» [92]. Семантичне наповнення лексеми «rue» охоплює декілька значень, одне з яких – «скорбота, сум» [78], а інше «рута» – «європейська сильно пахуча багаторічна дерев'яниста трав'яниста рослина, що має гірке листя, яке використовується в медицині» [78]. Рута (Rue) – трибут з Округу 11, яка виглядала на десять років. За зовнішністю та характером дівчина з одного боку уособлює тендітну квітку, а з іншого саме її смерть під час Голодних Ігор у першому романі трилогії пробуджує в жителів округів скорботу, сум і співчуття, які в подальшому переростають в обурення, непокору та повстання проти влади та організаторів Голодних Ігор.

Наступний приклад з першого роману «The Hunger Games» описує Трача (Thresh) – парубока з Округу 11, який також гине під час Голодних Ігор: «The boy tribute from District 11, **Thresh**, has the same dark skin as Rue, but the resemblance stops there. He's one of the giants, probably six and a half feet tall and built like an ox, but I noticed he rejected the invitations from the Career Tributes to join their crowd. Instead he's been very solitary, speaking to no one, showing little interest in training.» [92]. Трач (Thresh) – трибут, який має типові зовнішні риси людей свого одинадцятого округу (темна шкіра

та карі очі) та є дуже кременним, сильним і винахідливим. Дієслово «thresh (молотити)» означає «відокремлювати насіння від (зібраної рослини) механічним способом» [78]. Власне ім'я «Thresh (Трач)» певною мірою уточнює основний вид діяльності людей Округу 11, який вирізняється сільськогосподарським спрямуванням, а саме вирощуванням та молотьбою зернових.

Компонент – *прізвище* – включає 12 онімів: *Castor, Coin, Flickerman, Homes, Jackson, Leeg, Mitchell, Odair, Paylor, Pollux, Snow, York*.

Приклад прізвища «Coin» знаходимо у третьому романі «Mockingjay»: «All seven of us turn to her. "What?" says Johanna. "We hold another Hunger Games using Capitol children," says **Coin**.» [91]. Антропонім «Coin (Коїн)» є прізвищем президента Округу 13 Альми Коїн. В англійській мові лексема «coin (монета)» має значення: «зазвичай плоский шматок металу, випущений державним органом як гроші; металеві гроші; щось, що нагадує монету, особливо за формою; двосторонній: щось, що має дві різні і, як правило, протилежні сторони» [78]. Значення цієї лексеми відповідає характеру персонажу, оскільки Альма Коїн, як виявилось була зацікавлена лише в здобутті більшої влади заради власного збагачення. Крім того, Коїн представлена як особа, що має дві протилежні сторони: з одного боку, вона, очолюючи повстання, підтримує жителів Панему, які хочуть звільнитися від диктатора Снігоу (Snow), змінивши на краще життя в округах; з іншого боку, вона виявляє жорстокість по відношенню до дітей Капітолію (санкціонує бомбардування цих дітей), а також не хоче змінювати диктаторський режим та відмінити «The Hunger Games», оскільки бажає сама стати диктатором і мати владу над іншими.

Інше прізвище «Odair» має місце у третьому романі «Mockingjay», хоча попередньо С. Коллінз знайомить з героєм Фінейм Одейр (Finnick Odair) у другому романі: «"I'm only human, **Odair**." I get in before the elevator doors close. "Sorry," I say to Boggs. "Don't be. I thought you...handled that well," he says. "Better than my having to arrest him, anyway."» [91]. Фіней

Одейр – переможець 65-х Голодних Ігор з Округу 4. Його вважали дуже вродливим юнаком зі спортивною фігурою, тому він був популярним серед жінок Капітолію. Також Одейр славився тим, що мав багато коханок, стосунки з якими були короткотривалими. Зважаючи на значення лексеми «oda» – «кімната в гаремі» [78], прізвище «Odair (Одейр)» є натяком на спосіб життя персонажа, якого влада Капітолію змушувала до інтимних стосунків з різними жінками шляхом погроз і шантажу.

Ще одне прізвище «Snow» зустрічається у третьому романі «Mockingjay» і належить герою, який згадується у всіх трьох романах: «Today we will execute **Snow**. In the previous weeks, hundreds of his accomplices in the oppression of Panem have been tried and now await their own deaths.» [91]. Антропонім «Snow (Снігоу)» є прізвищем президента Панему. Значення лексеми «snow (сніг)» – «опади у вигляді дрібних кристалів білого льоду» [78] – пов'язано із зовнішнім виглядом героя трилогії та його рисами характеру. Президент Снігоу (Snow) був невеликого зросту з білим волоссям «a small, thin man with paper-white hair» [92], який у ставленні до інших виявляв холодну стриманість та вбивчу жорстокість.

Компонент – *родове ім'я* – включає 2 оніми: *Everdeens, Hawthornes*.

Приклад родових імен «Everdeens» та «Hawthornes» представлено у третьому романі «Mockingjay»: «I sit at the table assigned to the **Everdeens** and the **Hawthornes** and some other refugees, and shovel my food down, wishing for seconds, but there are never seconds here.» [91]. Родове ім'я «Everdeens (Евердіни)» належить родині головної героїні Катніс Евердін. Онім «Everdeen» є видозміненим прізвищем Батшеби Еверден (Bathsheba Everdene), героїні роману Томаса Гарді «Подалі від шаленої юрми». За змістом лексема «dene (долина)» позначає «відкриту рівнину, зазвичай між рядами пагорбів або гір» [78], а прислівник «ever (завжди)» вказує на постійність. Тобто за семантикою родове ім'я є натяком на те, що у світі завжди існуватимуть родини (як своєрідні долини в горах), які виховують

важливі моральні та духовні цінності. Інше родове ім'я «Hawthornes» належить одному з провідних героїв трилогії Гейлу Готорну. Лексема «hawthorn (глід)» позначає «будь-який з роду (*Crataegus*) весняноквітучих колючих кущів або невеликих дерев сімейства розоцвітих з глянцеvim і часто лопатевим листям, білими або рожевими запашними квітками та дрібними червоними плодами» [78]. Семантика родового імені «Hawthornes (Готорни)» допомагає зрозуміти характер членів цієї родини, які описуються як зовношньо привабливі з хоробрим характером і вмінням себе захищати й виживати в складних обставинах.

Компонент – *прізвисько* – охоплює 5 онімів: *Catnip*, *Foxface*, *Leeg 1*, *Leeg One*, *Leeg 2*.

Прізвисько «Catnip» вперше зустрічається в романі «The Hunger Games»: «My real name is Katniss, but when I first told him, I had barely whispered it. So he thought I'd said **Catnip**. Then when this crazy lynx started following me around the woods looking for handouts, it became his official nickname for me.» [92]. Прізвисько «Catnip (Катніп)» головна героїня Катніс отримала від свого друга Гейла, коли вони з ним вперше зустрілися в лісі на полюванні. Саме Гейл мав звичку називати Катніс цим прізвиськом. Лексема «catnip (котяча м'ята)» означає «сильно пахуча багаторічна м'ята (*Nepeta cataria*), яка має суцвіття дрібних блідих квіток у кінцевих колосках і містить речовину, привабливу для котів; щось дуже привабливе» [78]. За своїм змістом онім «Catnip» доповнює знання про зовнішність Катніс, яку Гейл вважає дуже привабливою і згодом щиро закохується в неї.

Інше прізвисько «Foxface» також вперше представлено в романі «The Hunger Games»: «For a second, I think it's Rue, but then I recognize **Foxface** – she's the one we couldn't remember this morning – creeping out onto the plain. When she decides it's safe, she runs for the pyramid, with quick, small steps.» [92]. Прізвисько «Foxface (Лисяча Морда)» головна героїня Катніс дає дівчині-трибут з Округу 5, справжнє ім'я дівчини в трилогії відсутнє.

Лексема «fox (лисиця)» має значення «будь-який з різних м'ясоїдних ссавців (особливо роду *Vulpes*) родини собачих, споріднених з вовками, але менших за них за розміром, з коротшими ногами, більш загостреною мордою, великими стоячими вухами і довгим пухнастим хвостом; розумна хитра людина» [78]. У творі онім «Foxface (Лисяча Морда)» відповідає зовнішнім рисам героїні, яка мала форму обличчя, що нагадувало лисицю. Крім того, героїня наділена поведінкою як у лисиці: вона прудка, обережна, кмітлива й достатньо хитра. Під час Голодних Ігор їй вдалося вкрасти їжу в трибутів-кар'єристів та втікти від інших трибутів з Рогу достатку з сумкою свого округу, в якій було щось необхідне саме для неї. Однак вона помирає під час Ігор, з'ївши отруйні ягоди.

Прізвиська «Leeg 1» та «Leeg 2» вперше подано у третьому романі «Mockingjay»: «There's a pair of sisters in their twenties named Leeg – we call them **Leeg 1** and **Leeg 2** for clarity – who are so similar in uniform, I can't tell them apart until I notice Leeg 1 has weird yellow flecks in her eyes.» [91]. Оними «Leeg 1 (Ліг 1)» і «Leeg 2 (Ліг 2)» називають сестер, які народилися в Окрузі 13 і були зараховані до загону снайперів, щоб допомогти Катніс в її останній місії. Оскільки до всіх членів загону звертаються на «Солдат» і «прізвище солдата», то сестри Ліг для розрізнення мали додаткові прізвиська – номери 1 (One) і 2 (Two). Крім того, семантика лексеми «lee (захист)», а саме «захисний притулок; борт (як на судні) або ділянка, яка захищена від вітру» [78], вказує на поведінку героїнь твору, які покликані захищати Катніс та повстанців, що вирішили звільнитися від диктатури, щоб жити в кращій країні.

Компонент – *зменшувальна форма імені* – представлений лише одним онімом: *Prim*.

Приклад зменшувальної форми імені «Prim» вперше зустрічається в романі «The Hunger Games» й активно фігурує в інших романах: «My little sister, **Prim**, curled up on her side, cocooned in my mother's body, their cheeks pressed together.» [92]. Онім «Prim (Прим)», зменшувальна форма імені

«Primrose (Примроуз)» – молодшої сестри Катніс, яку було обрано трибутом з Округу 12. Катніс виступає волонтером замість своєї сестри на Голодних Іграх. Прикметник «prim» використовується при позначенні «людини, яка завжди поводить себе обережно і формально, і яку легко шокує будь-що, що є грубим» [81]. Зменьшувальна форма імені «Prim (Прим)» відображає внутрішнє світосприйняття героїні, оскільки Прим у трилогії описана як тендітна, витончена й тактовна дівчинка, яка дуже чутлива до будь-яких образ та грубощів. Крім того, лексема «primrose (первоцвіт або примула)» – це «багаторічна трав'яниста рослина з великими прикореневими листками і ефектними різноманітно забарвленими квітками» [78], яка за своєю природою вирізняється красою та цілющими властивостями. Такими ж характеристиками наділена й героїня твору, яка є надзвичайно гарною білявкою, що не схожа на інших дівчат з Округу 12, які зазвичай мають каштанове волосся: «**Prim's** face is as fresh as a raindrop, as lovely as the **primrose** for which she was named.» [92]. Також Прим разом зі своєю матір'ю лікує та зцілює людей травами, піклується про тварин (вилікувала свого kota та козу), знає як надавати допомогу при різних пораненнях.

Компонент – *технонім (статусне ім'я)* – має два оніми: *Commander, Careers*.

Статусне ім'я «Careers» подано в усіх романах трилогії: «The **Careers** wanted him to team up with them from the beginning, but he wouldn't do it. I respected him for that.» [92]. «Careers (Кар'єристи)» – трибути-добровольці, які зростали в достатку, гарно харчувалися та спеціально тренувалися для участі в Голодних Іграх. Лексема «career» тлумачиться як «професія, за якою здійснюється підготовка і яка розглядається як постійне покликання» [78]. Технонім «Careers (Кар'єристи)» вжито, щоб підкреслити статус трибутів (переважно з Округів 1, 2 та 4), які усвідомлено тренувалися заради кар'єри холонокровних вбивць, що зазвичай мали високі шанси перемогти в Голодних Іграх.

Компонент – *ім'я за родом діяльності* – налічує три оніми: *Avox*, *Gamemakers*, *Peacekeeper(s)*.

Приклад з детальним описом імені за родом діяльності «*Avox*» має місце в першому романі «*The Hunger Games*», однак цей онім також зустрічається і в інших романах: «*The red-headed girl, I found out when I went to the Capitol, was mutilated and turned into a mute servant called an Avox. “Anyone after you?”*» [92]. Онім «*Avox (Авокс)*» позначає людей, які за своїм родом діяльності мають виконувати обов'язки обслуговуючого персоналу для жителів Капітолію. Власне ім'я «*Avox*» тлумачиться як «людина без голосу», де «а-» – «без», «*vox*» – «голос» [80]. Це ім'я надавалося усім слугам у Капітолію. Ці слуги були німі, оскільки через різні провини їм відрізали язика. Отже, онім «*Avox (Авокс)*» відображає відсутність фізичної здатності людини говорити.

Інший приклад імені за родом діяльності «*Gamemakers*» представлено в усіх романах трилогії, починаючи з першого: «*That was the moment when I guessed that if the Gamemakers had to choose between watching Peeta and me commit suicide – which would mean having no victor – and letting us both live, they would take the latter.*» [92]. Онім «*Gamemakers (Продюсери)*» використано, щоб назвати дуже багатих жителів Капітолію, які за своїм родом діяльності відповідають за організацію Голодних Ігор. Лексема «*gamemaker (гейммейкер)*» позначає будь-кого, хто «створює ігри» [78]. Як бачимо, онім «*Gamemakers (Продюсери)*» вказує на діяльність людей, що полягає у створенні й організації найбільш захоплюючих і розважальних Голодних Ігор, а також у керуванні учасниками змагань, яким на арені ці організатори завдають неймовірних страждань одним лише натисканням кнопки.

Ще один приклад імені за родом діяльності «*Peacekeepers*» також репрезентовано в усіх романах трилогії, зокрема, у другому «*Catching fire*»: «*There's no welcoming, committee on the platform, just a squad of eight Peacekeepers who direct us into the back of an armored truck.*» [90]. Онім

«Peacekeepers (Миротворці)» вжито при позначенні охоронців у країні Панем. Лексема «peacekeeper» позначає «члена збройних сил, який був відправлений, щоб допомогти зупинити людей, які воюють в місці, де ймовірна війна або насильство» [81]. Онімом «Peacekeepers (Миротворці)» у трилогії представлено людей, які за родом діяльності мають забезпечувати мир на конфліктній території. Однак забезпечення миру досягається шляхом підтримання миротворцями диктаторського режиму Капітолія та придушенням будь-якої непокори або порушення правил, що встановлені в округах столичною владою.

Компонент – **криптонім (приховане ім'я)** – налічує 4 оніми: *Fire Girl, Goat Man, Lover Boy, Mockingjay*.

Криптонім «Fire Girl» вжито лише один раз в першому романі «The Hunger Games»: «“You better run now, **Fire Girl**,” says Thresh. I don't need to be told twice.» [92]. Головна героїня Катніс отримала ім'я «Fire Girl (дівчина у вогні)» через палаючу сукню, в якій вона була одягнена під час представлення трибутів на арені напередодні початку Голодних Ігор. Лексема «fire» означає «явище горіння, що проявляється у світлі, полум'ї та теплі; пекуча пристрасть; жвавість уяви» [78]. Криптонім «Fire Girl (дівчина у вогні)» є натяком на місце народження Катніс (Округ 12 мав вугільну промисловість), а також доповнює знання про її характер, що вирізнявся палкістю й емоційністю, особливо стововно боротьби за справедливість.

Інший криптонім «Goat Man» зустрічається в першому та другому романах, з детальною характеристикою в романі «The Hunger Games»: «There's an old man who keeps a small herd of goats on the other side of the Seam. I don't know his real name, everyone just calls him the **Goat Man**.» [92]. Криптонім «Goat Man (Козар)» вжито на позначення чоловіка, в якого Катніс купила козу Леді для Прим. Лексема «goat (коза)» означає «будь-який вид порожнисторогих жуйних ссавців (особливо з роду *Capra*), споріднених з вівцями, але легшої статури, з рогами, що загнуті назад,

коротким хвостом і, як правило, прямою шерстю; один з цих видів (*Capra hircus*) давно одомашнений через його молоко, вовну та м'ясо» [78]. Криптонім «Goat Man (Козар)» відображає спосіб життя чоловіка, який мав кіз і продавав молочні продукти.

Приклад криптоніму «Mockingjay» знаходимо у третьому романі «Mockingjay»: «"Yeah," I say. My voice sounds hoarse, so I clear my throat. "Yeah, so this is the deal. I'll be your **Mockingjay**."» [91]. Криптонім «Mockingjay (Переспівниця)» наданий головній героїні Катніс, через її костюм переспівниці, що був пошитий для останніх Голодних Ігор. Лексема «mockingbird» позначає «звичайного сіруватого північноамериканського птаха (*Mimus polyglottos*), що належить до дроздів, який відзначається точним наслідуванням нот інших птахів» [78], а лексема «jay» – «переважно рудого забарвлення птах Старого Світу (*Garrulus glandarius*) родини воронових з чорно-білим гребенем і крилами, позначеними чорним, білим і блакитним кольорами; будь-яка з різних зазвичай чубатих і переважно блакитних птахів переважно Нового Світу, які споріднені зі звичайною сойкою Старого Світу і мають мандрівні звички та різкі голоси» [78]. У творі «mockingjay (переспівниця)» – це птах сойка-переспівниця, вид якого виник через парування самців сойки з самками пересмішників. Чорно-білі сойки-переспівниці можуть імітувати людські звуки і здатні запам'ятовувати пісні. Катніс носить значок сойки-переспівниці на вдачу, який їй подарувала Мадж Андерсі (Madge Undersee). Криптонім «Mockingjay (Переспівниця)» є певним натяком на походження Катніс, оскільки її батьки були з різних округів, а також на поведінку Катніс, яка ніби «переспівувала» бунтівні настрої жителів округів, посилюючи повстанський рух.

Двокомпонентна модель – *особисте ім'я + прізвище* – охоплює 18 онімів: *Alma Coin, Annie Cresta, Caesar Flickerman, Claudius Templesmith, Delly Cartwright, Effie Trinket, Finnick Odair, Fulvia Cardew, Gale Hawthorne, Haymitch Abernathy, Johanna Mason, Katniss Everdeen, Maysilee*

Donner, Peeta Mellark, Plutarch Heavensbee, Primrose Everdeen, Romulus Thread, Seneca Crane.

Двохкомпонентний онім «Katniss Everdeen» подано у всіх романах трилогії, починаючи з першого «The Hunger Games»: «And then they're calling **Katniss Everdeen**, and I feel myself, as if in a dream, standing and making my way center stage.» [92]. Катніс Евердін – головна героїня твору. Слово «katniss» є однією з назв рослини «Sagittaria (стрілолист)» (інші назви: *arrowhead, duck potato, swan potato, tule potato, wapato*) – «рід водних трав (родина *Alismataceae*) помірного і тропічного клімату з прикореневими, часто сагітальними або гостроверхими листками і непарноперистими квітками з 3 чашолистками і 3 розпростертими білими пелюстками» [78]. Ця рослина має живильні корені, а її листя схожі на наконечник стріли. Особисте ім'я «Katniss (Катніс)» співвідноситься з уміннями героїні оперувати луком та стрілами і бути талановитим мисливцем. Даючи таке ім'я своїй дитині, батьки Катніс були переконані, що вона ніколи не буде голодувати, незважаючи на їхню бідність: «as long as you can find yourself, you'll never starve» [92].

Наступний двокомпонентний онім «Johanna Mason» також знаходимо в усіх романах трилогії, починаючи з першого «The Hunger Games»: «This worked very well for a girl, **Johanna Mason**, from District 7 a few years back. She seemed like such a sniveling, cowardly fool that no one bothered about her until there were only a handful of contestants left.». Джоанна Мейсон – колишній трибунт-переможець з Округу 7. Особисте ім'я «Johanna (Джоанна)» є достатньо розповсюдженим англійським іменем, разом з прізвищем «Mason (Мейсон)». Лексема «mason» (каменяря) позначає «кваліфікованого робітника, який будує шляхом укладання блоків із значного матеріалу (наприклад, каменю або цегли)» [78]. У трилогії прізвище «Mason (Мейсон)» є вказівкою на ремесло, що характеризує основну діяльність представників Округу 7.

Інший двокомпонентний онім «Peeta Mellark» часто використано в усіх романах, оскільки є іменем одного з головних героїв трилогії: «To this day, I can never shake the connection between this boy, **Peeta Mellark**, and the bread that gave me hope, and the dandelion that reminded me that I was not doomed.» [92]. Піта Мелларк – представник Округу 12 на Голодних Іграх (разом з Катніс), є сином хлібопекарів. Особисте ім'я «Peeta (Піта)» співзвучне з латинським словом «pita», що означає «хлібець» [80]. Таке значення можна співвіднести з гладіаторськими боями в Давньому Римі, де головним було отримання «хліба та видовищ». Власне «хліб» у романі уособлює Піта, який задовольняє бажання публіки бачити не тільки «видовищність» Ігор (яку повною мірою забезпечує Катніс), але й «годує» романтичними стосунками через його відданість і кохання до Катніс. З іншого боку, це ім'я може бути алюзією до ім'я апостола Петра (Peter), оскільки Піта є найближчим другом Катніс (яка в трилогії набуває ролі бунтарки проти існуючої системи Ігор і спасительниці для жителів інших округів), повністю відданий їй та робить все можливе, щоб підтримати її і врятувати. Прізвище «Mellark (Мелларк)» є варіантом американського прізвища «Mellard (Меллард)», яке прийшло «з англосаксонською культурою, яка домінувала в Британії. Прізвище Меллард походить від того, що один з членів родини працював мельником або був власником млина» [77]. Прізвище «Mellark (Мелларк)» є вказівкою на рід діяльності родини Піта, що мала власну пекарню та продавала хліб й інші хлібні вироби в Окрузі 12.

Ще один приклад двокомпонентного оніму «Caesar Flickerman» також вжито в усіх романах, починаючи з першого «The Hunger Games»: «**Caesar Flickerman**, the man who has hosted the interviews for more than forty years, bounces onto the stage.» [92]. Цезар Флікермен, який представлений як один з найяскравіших жителів Капітолію, є ведучим «Голодних Ігор». Особисте ім'я «Caesar (Цезар)» є алюзією до імені Юлій Цезар (Caius Julius Caesar). Так само як Юлій Цезар асоціюється з

могутністю Стародавнього Риму, Цезар Флікермен (Caesar Flickerman) уособлює силу Панему. З погляду Катніс, він є обличчям Капітолію, оскільки проводив Ігри все її життя. Прізвище «Flickerman (Флікермен)» включає дві лексеми: «flicker (мерехтіння)» – «рухатися нерегулярно або нестабільно; горіти або світити рівномірно або з коливанням світла; з'являтися чи проходити за короткий час або швидко» [78] та «man (людина, чоловік)». У творі прізвище «Flickerman (Флікермен)» відображає як зовнішність героя (ведучий виглядає завжди молодим, фарбує волосся у різноманітні кольори, носить яскравий одяг, наприклад, костюм, який прикрашений лампочками), так і його особисті риси (має вроджену здібність розслабляти страхи трибута під час невимушеної бесіди, змінюючи теми).

Двокомпонентна модель – *прізвисько + особисте ім'я* – представлена лише одним онімом: *Greasy Sae*.

Приклад двокомпонентної моделі «Greasy Sae» функціонує в усіх романах, з детальною характеристикою в першому «The Hunger Games»: «**Greasy Sae**, the bony old woman who sells bowls of hot soup from a large kettle, takes half the greens off our hands in exchange for a couple of chunks of paraffin.» [92]. Сальна Сей – стара жінка, яка продає миски супу з великого казана на Горні в Окрузі 12. Лексема «greasy» означає «вимазаний або забруднений жиром; маслянистий на вигляд, за текстурою або манерою; містить незвичайну кількість жиру» [78]. Прізвисько «Greasy (Сальна)» вказує на діяльність героїні, яка варить ситі (жирні) супи з м'яса різних тварин (іноді навіть диких собак і мишей) та свинячих кишок. Особисте ім'я «Sae (Сей)» є розповсюдженим японським іменем, яке означає «щастя, благословіння, милосердя, доброта» [73]. Це особисте ім'я відображає риси характеру старої жінки, яка виявляє милосердя та доброту по відношенню до інших героїв твору (наприклад, організувала збір коштів на підтримку Піти та Катніс під час Голодних Ігор).

Двокомпонентна модель – *технонім (статусне ім'я) + прізвище* – охоплює 13 онімів: *Commander Paylor of Eight, Dr. Aurelius, Dr. Everdeen, Mayor Undersee, Miss Everdeen, President Coin, President Snow, Soldier Everdeen, Soldier Hawthorne, Soldier Jackson, Soldier Leeg 2, Soldier Odair, Soldier York.*

Приклад двокомпонентної моделі «Dr. Aurelius» знаходимо у третьому романі «Mockingjay»: «The doctors' puzzlement grows over why I'm unable to speak. Many tests are done, and while there's damage to my vocal cords, it doesn't account for it. Finally, **Dr. Aurelius**, a head doctor, comes up with the theory that I've become a mental, rather than physical, Avox. That my silence has been brought on by emotional trauma.» [91]. Лікар Аврелій – лікар з Округу 13. Лексема «Dr. (лікар)» зазвичай використовується «як скорочена форма титулу "лікар" перед прізвищем лікаря» [78]. Власне ім'я «Aurelius (Аврелій)» – латинське чоловіче ім'я, яке тлумачиться як «золотий» [80]. Технонім «Dr. (Лікар)» відображає рід занять героя твору. Лікар Аврелій піклується про Катніс під час її перебування в Окрузі 13 і очолює розслідування стосовно викрадення Піта. Він також є лікарем-психотерапевтом Катніс після смерті Прим і виступає свідком на захист Катніс під час судового процесу у справі про вбивство Президента Коїн, стверджуючи, що Катніс психічно нестабільна.

Інший приклад двокомпонентної моделі «Mayor Undersee» представлено в другому романі «Catching fire»: «The agenda for District 12 includes a dinner at **Mayor Undersee's** house tonight and a victory rally in the square during the Harvest Festival tomorrow.» [90]. Мер Андерсі – головний представник влади в Окрузі 12. Лексема «mayor (мер)» визначається як «посадова особа, обрана або призначена на посаду виконавчого або номінального голови міста, селища, району» [78]. Тобто технонім «Mayor Undersee (Мер Андерсі)» вказує на посаду, яку займає герой твору. Прізвище «Undersee (Андерсі)» включає дві лексеми «under (під)» та «see (бачити, усвідомлювати)». Це прізвище показує здатність мера бачити і

глибоко розуміти проблеми в Окрузі 12, а також зі співчуттям ставитися до бідних людей. Так, наприклад, Катніс, незважаючи на соціальну нерівність, була близькою подругою дочки мера Мадж і проводила багато часу в їхньому домі.

Ще один приклад двокомпонентної моделі «President Snow» відмічено в усіх романах, з детальним описом у другому «Catching fire»: «In my mind, **President Snow** should be viewed in front of marble pillars hung with oversized flags.» [90]. Технонім «President (Президент)» репрезентує статус людини, яка керує країною: «president (президент)» – «виборна посадова особа, яка займає посаду глави держави» [78]. У трилогії Президент Снігоу (President Snow) є головою країни Панем, до якої входить 13 округів.

Двокомпонентна модель – *технонім (статусне ім'я) + ім'я за родом діяльності* – включає 3 оніми: *Career Tributes, Head Gamemaker, Head Peacekeeper*.

Онім «Career Tributes» зустрічається в першому та другому романах, з детальною характеристикою в романі «The Hunger Games»: «Now I see nothing but contempt in the glances of the **Career Tributes**. Each must have fifty to a hundred pounds on me.» [92]. Трибути-кар'єристи – спеціально треновані підлітки для участі в Голодних Іграх. Технонім «Career (Кар'єрист)» відображає статус героїв, для яких головною метою є досягти успіху в обраній професії. Лексема «tribute (данина)» – це «щось, що дарується або надається добровільно як належне або заслужене» [78]. Ім'я за родом діяльності «Tributes (Трибути)» показує основне призначення підлітків (віком від 12 до 18 років), які слугують даниною від кожного округу для участі в Голодних Іграх.

Наступний приклад двокомпонентної моделі «Head Peacekeeper» функціонує в усіх романах, з детальною характеристикою у другому «Catching fire»: «I can't remember a time before Cray, a time when there was a **Head Peacekeeper** who used the whip freely. But my mother must have been

around my age and still working at the apothecary shop with her parents. Even back then, she must have had healer's hands.» [90]. Старший Миротворець – це головний наглядач за порядком у кожному окрузі. Лексема «head» означає «особа, яка очолює відділ або департамент в офісі або установі» [78]. Технонім «Head (Старший)» показує статус особи по відношенню до інших осіб, що займаються такою ж діяльністю. Ім'я за родом діяльності «Peacekeeper (Миротворець)» відображає посадові обов'язки та визначає відповідну поведінку при виконанні цих обов'язків. У трилогії миротворці наділені правом публічно жорстоко бити (або вбивати) людей за недотримання встановлених правил поведінки.

Трикомпонентна модель – *технонім (статусне ім'я) + особисте ім'я + прізвище* – має 3 оніми: *President Coriolanus Snow, Soldier Gale Hawthorne, Soldier Katniss Everdeen*.

Приклади трикомпонентних моделей «Soldier Gale Hawthorne» та «Soldier Katniss Everdeen» знаходимо у третьому романі «Mockingjay»: «But it seems so ridiculous. "I'm sorry, **Soldier Gale Hawthorne.**" "Don't be, **Soldier Katniss Everdeen.**" He grins. "I felt like a jerk walking around with it anyway." We both start laughing. "I think it was quite a demotion."» [91]. Катніс Евердін та Гейл Готорн у третій частині трилогії стають солдатами Загону 451. Лексема «soldier» визначається як «той, хто перебуває на військовій службі й особливо в армії» [78]. Технонім «Soldier (Солдат)» характеризує статус, який мають деякі герої роману в спеціально призначеному військовому загоні.

Чотирьохкомпонентна модель – *ергонім + технонім (статусне ім'я) + особисте ім'я + прізвище* – представлена одним онімом: *Squad Four-Five-One Soldier Katniss Everdeen*.

Приклад чотирьохкомпонентної моделі «Squad Four-Five-One Soldier Katniss Everdeen» відмічено третьому романі «Mockingjay»: «A green shaft of light bursts out of the Holo and illuminates his face. He says, "Unfit for command. Transfer of prime security clearance to **Squad Four-Five-One**

Soldier Katniss Everdeen."» [91]. Головна мета Загону 451 – усунення існуючої влади Президента Снігоу. Ергонім «Squad Four-Five-One (Загін 451)» відображає приналежність до військового об'єднання, технонім «Soldier (Солдат)» показує статус особи в об'єднанні й визначає поведінку, а особисте ім'я та прізвище «Katniss Everdeen (Катніс Евердін)» своєю семантикою доповнюють відомості про риси характеру та діяльність головної героїні твору.

Друга підгрупа – **зооніми** – включає 2 онімичні одиниці: *Buttercup*, *Lady*.

Зоонім «Buttercup» вжито в усіх романах трилогії, з детальною характеристикою в першому «The Hunger Games»: «Sitting at Prim's knees, guarding her, is the world's ugliest cat. Mashed-in nose, half of one ear missing, eyes the color of rotting squash. Prim named him **Buttercup**, insisting that his muddy yellow coat matched the bright flower.» [92]. Кіт «Buttercup (Денді)» отримав ім'я квітки «buttercup (жовтець)», оскільки його хутро нагадувало Прим цю яскраву квітку: «рослина із зазвичай яскраво-жовтими, п'ятипелюстковими квітками» [78]. Власне квітка не вирізняється практичним застосуванням, окрім використання деяких видів при лікуванні в народній медицині. Катніс також вбачала в котів лише радість для Прим (саме тому його й не втопила), хоча й вказувала, що він виявився корисним у господарстві, особливо ловлячи мишей і іноді пацюків.

Інший зоонім «Lady» зустрічається в першому та третьому романах, з описом у романі «The Hunger Games»: «“Well, that's it. Only I remember that night, Prim insisted on sleeping with **Lady** on a blanket next to the fire. And just before they drifted off, the goat licked her cheek, like it was giving her a good night kiss or something,” I say.» [92]. Коза Леді була подарунком для Прим від Катніс. Лексема «lady (леді)» позначає «жінку з витонченими й вишуканими манерами» [78]. Зоонім «Lady (Леді)» певним чином відображає зовнішність кози, оскільки це була витончена біла коза з чорними плямочками: «...a white one with black patches» [92]. З іншого

боку, Леді може бути вказівкою на світ аристократів, оскільки мати козу в Окрузі 12 означало жити в достатку. Коза давала молоко, з якого Прим робила сир і продавала, а, отже, була годувальницею в сім'ї Катніс та Прим.

Таким чином, аналізуючи лексичні одиниці, які входять до першої групи онімів, що позначає *назви живих істот*, ми з'ясували, що найбільш семантично наповненими є особисті імена героїв. С. Коллінз використовує ім'я не тільки, щоб позначити персонажа у творі, але й щоб відобразити його характер та поведінку. Крім того, деякі імена покликані доповнювати відомості про зовнішність героїв та їхню діяльність, статус у суспільстві або представницьку функцію. Далі розглянемо другу групу онімів.

Друга група – **назви неживих предметів** – має у своєму складі чотири підгрупи: *топоніми, хрононіми, хрематоніми та ергоніми*.

Разом з тим, перша підгрупа – **топоніми** (54 одиниці) – об'єднує сім компонентів, а саме: *ойконіми, астіоніми, ороніми, урбаноніми, хороніми, агороніми, частини будівель*. Далі опишемо ці компоненти, аналізуючи приклади з трилогії досліджуваних романів.

Компонент – **ойконіми (назви населених місць)** – охоплює 34 оніми: *District 1, District 2, District 3, District 4, District 5, District 6, District 7, District 8, District 9, District 10, District 11, District 12, District 13, District Eight, District Eleven, District One, District Three, District Thirteen, District Twelve, District Two, Eight, Eleven, Five, Four, One, the Seam, Seven, Six, Ten, Thirteen, Three, Twelve, Two, Victor's Village*.

Приклад ойконіму «Victor's Village» репрезентовано в першому та другому романах трилогії, з детальним описом у другому «Catching fire»: *A light snow starts to fall as I make my way to the Victor's Village. It's about a kilometre-long walk from the square in the centre of town, but it seems like another world entirely. It's a separate community built around a beautiful green, dotted with flowering bushes. There are twelve houses, each large enough to hold ten of the one I was raised in.» [90].* Поселення Переможців у трилогії

романів описано як місце з десятком гарних будинків у кожному окрузі. Лексема «victor (переможець)» означає «той, хто перемагає ворога або супротивника» [78], а лексема «village (село)» – «населений пункт, як правило, більший за хутір і менший за місто» [78]. Ойконім «Victor's Village (Поселення Переможців)» називає невеличкі райони в округах, що побудовані Капітолієм, де передбачалося мали жити тільки переможці Голодних Ігор.

Компонент – *астіоніми (назви міст)* – включає 2 оніми: *the Capitol, Rome*.

Приклад астіоніму «Capitol» представлено в усіх романах трилогії, починаючи з першого «The Hunger Games»: «When I was younger, I scared my mother to death, the things I would blurt out about District 12, about the people who rule our country, Panem, from the far-off city called **the Capitol**.» [92]. Капітолій – столиця країни Панем. Лексема «capitol» означає «будівля, в якій засідає законодавчий орган країни» [78]. Астіонім «the Capitol (Капітолій)» вказує на те, що в місті живуть правлячі класи Панему. Капітолій – гламурне й надійно захищене місто, а його жителі цікавляться дивовижною модою, казковою їжею та розважаються, дивлячись «The Hunger Games».

Компонент – *ороніми (назви гір)* – налічує 3 оніми: *Appalachia, the Nut, the Rockies*.

Приклад ороніму «the Nut» зустрічається лише в третьому романі «Mockingjay»: «We've nicknamed the mountain **the Nut** since I relayed Plutarch's "tough nut to crack" comment to the weary and discouraged rebel leaders here. The Nut was established directly after the Dark Days, when the Capitol had lost 13 and was desperate for a new underground stronghold.» [91]. Горішок – штучно збудована гора біля Округу 2. Лексема «nut (горіх)» означає «сухий плід або насіння у твердій оболонці з відокремлюваною шкіркою або оболонкою та внутрішнім ядром» [78]. Семантика оніму «the Nut (Горішок)» вказує на будову гори, яка має зовнішню міцну оболонку, а

всередині насичена військовою технікою, боєприпасами та пусковими установками. Гора Горішок стала природною (оскільки ззовні гори росли дерева та розмножувалися звірі) фортецею для високорозвиненої військової бази Капітолію.

Компонент – *урбаноніми (назви внутріміських об'єктів)* – має лише один онім: *the Cornucopia*.

Урбанонім «Cornucopia» подано в усіх романах трилогії, зокрема, у першому «The Hunger Games»: «Each of you will find that something in a backpack, marked with your district number, at **the Cornucopia** at dawn» [92]. Ріг достатку – дуже великий золотий ріг із закрученим хвостом в центрі арени проведення Голодних Ігор, де скопичено усе необхідне для перемоги: зброя, їжа, вода, одяг, обладунки, ліки тощо. Лексема «cornucopia» позначає «вигнутий, порожнистий козячий ріг або подібна за формою посудина (наприклад, рогоподібний кошик), яка переповнена, особливо фруктами та овочами (наприклад, баштанними культурами, качанами кукурудзи, яблуками та виноградом), і яка використовується як декоративний мотив, що символізує достаток» [78]. Урбанонім «the Cornucopia (Ріг достатку)» за семантикою є своєрідною алюзією на символ достатку та багатства «Ріг достатку» (лат. *cornu copiae*) – ріг кози Амальтеї, яка вигодувала своїм молоком Зевса.

Компонент – *хороніми (назви територій)* – включає 5 онімів: *Bread and Circuses, the Meadow, North America, Panem, Panem et Circenses*.

Хоронім «North America» вжито лише один раз в першому романі «The Hunger Games»: «He tells of the history of Panem, the country that rose up out of the ashes of a place that was once called **North America**.» [92]. У творі власна назва «North America (Північна Америка)» згадується як попередньо існуюча країна. Власне ця частина континенту пізніше стає державою Панем. Підтвердженням семантичної спорідненості цієї території до реального Північноамериканського континенту є згадані в романі рослини та тварини.

Компонент – *агороніми (назви площ)* – має у складі 2 оніми: *the Circle, the City Circle*.

Приклад агороніму «City Circle» представлено в усіх романах трилогії, починаючи з першого «The Hunger Games»: «As we curve around into the loop of the **City Circle**, I can see that a couple of the other stylists have tried to steal Cinna and Portia’s idea of illuminating their tributes.» [92]. Столичне Кільце – центральні площа Капітолію. Лексема «city (місто)» означає «населений пункт, більший за розміром, чисельністю населення або значенням, ніж місто чи село» [78], а лексема «circle (коло)» – «замкнена плоска крива, кожна точка якої рівновіддалена від фіксованої точки всередині кривої; плоска поверхня, обмежена такою кривою» [78]. Агоронім «City Circle (Столичне Кільце)» за семантичним значенням відображає місцевість у формі кола, яка вирізняється приналежністю до великого міста, а саме столиці.

Компонент – *частини будівель* – налічує 7 онімів: *Compartment Three-Nine-Oh-Eight, Forty-Seven, the Games Headquarters, the Launch Room, the Remake Room, the Stock-yard, Three-Nine-Oh-Eight*.

Приклад онаму на позначення частини будівлі «Launch Room» виявлено в усіх романах трилогії, а його семантичний еквівалент «Stock-yard» – лише в першому «The Hunger Games»: «We follow instructions to my destination, a chamber for my preparation. In the Capitol, they call it the **Launch Room**. In the districts, it’s referred to as the **Stock-yard**. The place animals go before slaughter.» [92]. Стартовий Комплекс (the Launch Room) – це приміщення, що призначене для останніх приготувань перед початком виходу на арену Голодних Ігор. Лексема «launch (запуск)» має значення «здійснення або приклад запуску», а лексема «goom (приміщення)» – «обсяг простору, зайнятого чи достатнього або доступного для чого-небудь» [78]. Топонім «the Launch Room (Стартовий Комплекс)» за семантикою відповідає призначенню приміщення, яке є своєрідним початковим пунктом змагань за життя. Жителі округів використовували

інший онім «Stock-yard (Скотобаза)», називаючи цей комплекс. Лексема «stockyard (скотний двір)» означає «двір для худоби, а саме: той, в якому тимчасово утримується перехідна велика рогата худоба, вівці, свині або коні для забою, продажу або транспортування» [78]. Топонім «Stock-yard (Скотобаза)» відображає не тільки призначення приміщення, а й ставлення організаторів Ігор до трибутів як до тварин, які, щоб вижити, мають вбивати.

Друга підгрупа – **хрононіми** – об'єднує 24 оніми: *Dark Days, Ever, Friday, the Harvest Festival, the Hunger Games, the Games, January, May, May 8th, New Year, New Year's Day, New Year's Eve, November, October, Parcel Day, the Quarter Quell, the Quell, Seventy-fifth Hunger Games, the Seventy-fourth Hunger Games, the Sixty-fifth Hunger Games, Sunday, Sundays, the Victory Banquet, the Victory Tour.*

Приклад хороніму «Dark Days» представлено в усіх романах трилогії, починаючи з першого: «Then came the **Dark Days**, the uprising of the districts against the Capitol.» [92]. Чорні Часи – це історичний період, який відбувався до початку Голодних Ігор. Саме в цей період усі округи повстали проти Капітолія, однак дванадцять з них були підкорені, а тринадцятий знищений повністю. Лексема «dark (чорний)» визначається як «позбавлений або частково позбавлений світла: не приймає, не відбиває, не передає і не випромінює світло» [78]. Хрононім «Dark Days (Чорні Часи)» є вказівкою на період часу, коли владні багатії через повстання в округах були позбавлені можливості розважатися й спокійно насолоджуватися життям.

Інший хоронім «Seventy-fourth Hunger Games» зустрічається лише в першому романі «The Hunger Games»: «“Ladies and gentlemen, let the **Seventy-fourth Hunger Games** begin!”» [92]. Хремотонім «Seventy-fourth Hunger Games (Сімдесят-четверті «The Hunger Games»)» вжито на позначення щорічної події, яка повторюється сімдесят четвертий раз. «The Hunger Games» проводяться кожного року, щоб нагадати жителям Панем

про їхню колишню непокору та тримати їх у страху. Лексема «hunger (голод)» тлумачиться як «відчуття жаги або нагальна потреба в їжі чи певній поживній речовині» [78], а лексема «game (гра)» – «фізичне або розумове змагання, що проводиться за правилами, учасники якого перебувають у прямому протистоянні один з одним» [78]. Тобто за семантичним наповненням «The Hunger Games» мають викликати в учасників змагань фізичне та психічне виснаження, що під впливом інстинкту самозбереження, спонукатиме до вбивства задля пришвидшення завершення гри й повернення до звичного існування.

Ще один приклад хороніму «Victory Banquet» репрезентовано також лише в першому романі «The Hunger Games»: «Peeta and I are whisked to the president's mansion for the **Victory Banquet**, where we have very little time to eat as Capitol officials and particularly generous sponsors elbow one another out of the way as they try to get their picture with us.» [92]. Хоронім «Victory Banquet (Пир Переможців)» – використаний, щоб зобразити святкування на честь переможців після Голодних Ігор, на які запрошені всі знатні та багаті жителі столиці. Лексема «banquet» означає «вишукана і часто урочиста трапеза для великої кількості людей, часто на честь якоїсь особи» [78]. Пир Переможців – подія, яка проходить в маєтку президента, де капітолійські чиновники розважаються, їдять, п'ють та фотографуються з переможцями.

Третя підгрупа – **хрематоніми** – включає 8 онімів: *the Holo*, *Fabric*, *the Level 3*, *Level Five*, *the Mockingjay suit*, *Muff*, *the Treaty of Treason*, *TV*.

Приклад хрематоніму «Treaty of Treason» має місце тільки в першому романі «The Hunger Games»: «The **Treaty of Treason** gave us the new laws to guarantee peace and, as our yearly reminder that the Dark Days must never be repeated, it gave us the Hunger Games.» [92]. Хрематонім «Treaty of Treason (Закон Зради)» є важливим юридичним документом, який був укладений для введення нових правил поведінки жителів Панем, щоб у подальшому виключити повторення бунту людей в округах. Цим

законом було також запроваджено проведення Голодних Ігор як нагадування про зраду та бунт.

Четверта підгрупа – *ергоніми* – налічує 11 онімів: *Command, Four-Five-One, the Hob, the Justice Building, the Meat Grinder, the Remake Center, Squad 451, Squad Four-Five-One, Special Defense, the Star Squad, the Training Center*.

Приклад ергоніму «Hob» подано в усіх романах трилогії, починаючи з першого «The Hunger Games»: «Discuss little more than trades in the **Hob**, which is the black market where I make most of my money. ... On the way home, we swing by the **Hob**, the black market that operates in an abandoned warehouse that once held coal.» [92]. Ергонім «Hob («Горно»)» використано для позначення своєрідного організаційного утворення, а саме нелегального ринку в Окрузі 12. Лексема «hob (горно)» означає «виступ ззаду або збоку каміна, на якому можна щось гріти» [78]. Ергонім «Hob («Горно»)» репрезентує місце скупчення людей, які займаються стихійною торгівлею. Це місце дає можливість жителям Округу 12 виживати за складних життєвих обставин.

Отже, в текстах трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» виокремлено 234 власні назви, серед яких мають місце як реальні, так і алюзійні й okazіональні імена. Усі власні назви розподілено між двома групами онімів, що позначають *назви живих істот* і *назви неживих предметів*. У першій групі онімів, що позначає *назви живих істот*, функціонує велика кількість *антропонімів* (137) та лише 2 *зооніми*. Разом з тим, антропоніми поділено на 14 компонентів, найбільш чисельним з яких є *особисте ім'я*. У другій групі онімів, що позначає *назви неживих предметів*, кількісно переважають *топоніми* (54), а також виокремлено *хороніми*, *хремадоніми* та *ергоніми*. Підгрупа *топонімів* налічує 7 компонентів, з яких більшість *ойконімів*. При аналізі прикладів нами з'ясовано, що семантика власних назв, які функціонують у романі, відображає зовнішні риси персонажів, їхній характер, моделі поведінки,

діяльність, систему цінностей, а також формує уявлення про місця та реалії вигаданого світу Панем. Далі розглянемо способи деривації власних назв у зазначеній трилогії романів.

2.2. Способи деривації власних назв у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games»

Трилогія романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» присвячена опису вигаданого світу, зважаючи на це, авторка створює нові слова та реалії для цього світу. Необхідність називання персонажів та географічних назв спонукала до формування авторських онімів. Деякі оніми співпадають з існуючими онімами англійської мови, частина є алюзійними, однак трапляються й оригінальні оніми.

Як відомо, процес творення нового слова шляхом використання вже існуючих слів у мові називається деривацією. Власне деривація, так само як і запозичення та креація, сприяє поповненню лексичного складу мови. Зазвичай виділяють два способи деривації: словотвірна («формально-семантична процедура породження нового слова на базі твірної або кількох твірних основ шляхом приєднання афіксів, словоскладання, скорочення») та семантична («творення слова шляхом переосмислення, граматичного переходу, злиття сполуки в одне слово без участі морфем») [52, с. 114]. Ураховуючи зазначені загальноприйняті способи деривації, а також більш деталізовані шляхи формування онімів, які запропоновані в дослідженнях О. Л. Клименко [31, с. 216], А. А. Куци та Л. С. Колодіної [34, с. 138-139], О. В. Суперанської [56, с. 59–118], розглянемо підходи до творення онімів, які функціонують у трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games».

Для створення оригінальних онімів Сюзанна Коллінз використовує різні способи деривації. Проаналізувавши текст трилогії романів, ми

виявили два способи деривації онімів: словотвірний (29 одиниць) та семантичний (132 одиниці). Розглянемо детально ці способи деривації.

Перший спосіб деривації онімів – **словотвірний** – об'єднує такі типи: *афіксальне словотворення, конверсія, складення слів, компресія, зміна літер*. Далі проаналізуємо приклади цих типів з трьох романів.

Афіксальне словотворення представлено 8 одиницями, серед яких:

- додавання префікса **a-**: *Avox* (from the Ancient Greek prefix «ἀ-» («not, without») [80] and the Latin word «vox» («voice») [80]): «“What’s an **Avox**?” I ask stupidly. “Someone who committed a crime. They cut her tongue so she can’t speak,” says Haymitch.» [92];

- додавання суфікса **-a**: *Cresta* («crest» – «highest part of a helmet» та суфікс «-a» – можливо скорочення слова «game» [80]): «“I need you to add Annie **Cresta** to the immunity list,” I tell her.» [91];

- додавання суфікса **-e**: *Hawthorne* (лексема «hawthorn» – «a bush or small tree with thorns, white or pink flowers and small dark red berries» [81] та суфікс «-e»): «But my best friend, Gale **Hawthorne**, and his family will be depending on today’s haul and I can't let them down.» [92];

- додавання суфікса **-g**: *Leeg* («lee» – «protecting shelter» та суфікс «-g» – можливо скорочення слова «game» [78]): «**Leeg** 1 has finally broken down over her sister’s death, and her muffled sobs reach us through the canvas.» [91];

- додавання суфікса **-gs**: *Boggs* («bog» – «wet spongy ground» та суфікс «-gs» – можливо скорочення слова «game» [78]): «I’m surprised that the next speaker is **Boggs**, who I think of as a muscular robot that does Coin's bidding.» [91];

- додавання суфікса **-ir**: *Odair* («oda» – «room in a harem»), 1620s, from Turkish «odah» («hall, chamber») [80]: «Then there’s Finnick **Odair**, the sex symbol from the fishing district, who kept Peeta alive in the arena when I couldn’t.» [91];

- додавання суфікса -le: *Hazelle* («hazel» – «any of a genus of shrubs or small trees of the birch family bearing nuts enclosed in a leafy involucre» [78] та «-le» – «instrumental word-forming element, the usual modern form of *-el* (1), a suffix originally used in Old English to form agent nouns.»[80]): «His mother, **Hazelle**, sees me through the window, where she's bent over the kitchen sink.»[90];

- додавання суфікса -s: *Mags* («mag» – «molten or semi-molten rock» та суфікс «-s» – можливо скорочення слова «game» [80]): «Finnick appears again when I'm picking up fishing tips, but mostly just to introduce me to **Mags**, the elderly woman who's also from District 4.» [90].

До *конверсії* входить 2 одиниці, а саме: ім. *Finnick* (від дієсл. *finnick*), ім. *Thresh* (від дієсл. *to thresh*): «**Finnick**, the handsome bronze-haired guy from District 4 who was crowned ten years ago at the age of fourteen.» [90]; «The boy tribute from District 11, **Thresh**, has the same dark skin as Rue, but the resemblance stops there.» [92].

Складення слів налічує 11 одиниць, які належать до *чистого складення*: *Cardew* (ім. *car* + ім. *dew*), *Flickerman* (ім. *flicker* + ім. *man*), *Foxface* (ім. *fox* + ім. *face*), *Gamemaker(s)* (ім. *game* + ім. *maker(s)*), *Haymitch* (ім. *hay* + дієсл. *mitch*), *Heavensbee* (ім. *heavens* + ім. *bee*), *Mellark* (ім. *mell* + ім. *ark*), *Mockingjay* (ім. *mocking* + ім. *jay*), *Stockyard* (ім. *stock* + ім. *yard*), *Templesmith* (ім. *temple* + ім. *smith*), *Undersee* (прийм. *under* + дієсл. *see*): «Now I am truly in danger of crying, but fortunately **Haymitch** chooses this time to come staggering across the stage to congratulate me.» [92]; «Most of the **Peacekeepers** turn a blind eye to the few of us who hunt because they're as hungry for fresh meat as anybody is.» [92].

Компресія включає 3 одиниці: *Careers* (*Career Tributes* – Трибутикар'єристи), *the Circle* (*the City Circle* – Столичне Кільце), *the Games* (*the Hunger Games* – «The Hunger Games»): «It's technically against the rules to train tributes before they reach the Capitol but it happens every year. In District

12, we call them the Career Tributes, or just the **Careers**. And like as not, the winner will be one of them.» [92].

Зміна літер репрезентована 5 одиницями, які мають наступні заміни:

- заміна літери **-a** на літеру **-y** (*Della* – *Delly*): «“**Delly** Cartwright. That’s who it is. I kept thinking she looked familiar as well. Then I realized she’s a dead ringer for **Delly**.”» [92];

- заміна літери **-d** на літеру **-k** (*Mellard* – *Mellark*): «Oh, no, I think. Not him. Because I recognize this name, although I have never spoken directly to its owner. Peeta **Mellark**.» [92];

- заміна літери **-e** на літеру **-y** (*Leeve* («dialectal British variant of live» [78]) – *Leevy*): «Quiet stretches out and I'm beginning to think it will never end, when **Leevy** speaks up.» [91];

- заміна літери **-i** на літеру **-e** (*Cecilia* – *Cecelia*): «The woman from 8 who Effie calls **Cecelia**, who looks about thirty, has to detach herself from the three kids who run up to cling to her.» [90];

- заміна літер **-ne** на літери **-en** (*Everdene* – *Everdeen*): «Katniss **Everdeen**, the girl who was on fire, you have provided a spark that, left unattended, may grow to an inferno that destroys Panem» [90].

Другий спосіб деривації онімів – **семантичний** – охоплює три типи, серед яких: *вторинна номінація*, *запозичення* та *новотвори*. Далі опишемо приклади цих типів з досліджуваних романів трилогії.

Вторинна номінація налічує 84 одиниці, а саме: *Abernathy*, *Appalachia*, *Blight*, *Bonnie*, *Bread and Circuses*, *Bristel*, *Buttercup*, *the Capitol*, *Cartwright*, *Cashmere*, *Castor*, *Catnip*, *Clove*, *Coin*, *Command*, *Commander*, *Compartment Three-Nine-Oh-Eight*, *the Cornucopia*, *Crane*, *Cray*, *Dark Days*, *District*, *Eddy*, *Eight*, *Eleven*, *Five*, *Forty-Seven*, *Four*, *Four-Five-One*, *Ever*, *Fabric*, *Gale*, *the Games Headquarters*, *Glimmer*, *Gloss*, *the Harvest Festival*, *Head Peacekeeper*, *the Hob*, *Homes*, *the Justice Building*, *Katniss*, *Lady*, *the Launch Room*, *Level (3, Five)*, *Lyme*, *Madge*, *Mason*, *the Meadow*, *the Meat*

Grinder, the Mockingjay suit, Muff, the Nut, One, Parcel Day, Peacekeepers, Posy, Prim, Primrose, the Quarter Quell, the Quell, the Remake Center, the Remake Room, Ripper, the Rockies, Rue, the Seam, Seven, Six, Snow, the Stockyard, Tax, Ten, Thirteen, Thread, Three, the Training Center, the Treaty of Treason, Trinket, Twelve, Twill, Two, Vick, Woof, York.

Наприклад, оніми «Catnip», «Clove», «Rue» у тексті першого роману «The Hunger Games» використано для позначення жіночих імен, в свою чергу, в англійській мові первинними значеннями цих лексем є назви рослин: слово «catnip» позначає рослину «котяча м'ята», «clove» – «гвоздика», «rue» – «рута»: «My real name is Katniss, but when I first told him, I had barely whispered it. So he thought I'd said **Catnip**.» [92]; «“**Clove?** Which one is that?” I ask. “The girl from District Two. She's still alive, right?” he says.»; «“I think her name's **Rue**,” he says softly. I bite my lip. Rue is a small yellow flower that grows in the Meadow.» [92].

Онім «Trinket» у романі «The Hunger Games» вжито на позначення прізвища персонажу (*Effie Trinket*), однак в англійській мові це слово означає «дрібничка, дешева прикраса». Можливо авторка обирає таке прізвище, щоб вказати на характер персонажу, яка любила носити різні дрібнички та прикраси: «Bright and bubbly as ever, Effie **Trinket** trots to the podium and gives her signature, “Happy Hunger Games! And may the odds be ever in your favor!”» [92].

Інший онім «Meadow» авторка вводить у першому романі «The Hunger Games» для позначення території в Окрузі 12, яка за змістом відповідає значенню англійської лексеми «meadow» («галявина»): «I only have to pass a few gates to reach the scruffy field called the **Meadow**.» [92].

Запозичення включає 25 одиниць: *Alma, Atala, Aurelius, Caesar, Cato, Cinna, Claudius, Darius, Effie, Flavius, Fulvia, Lavinia, Messalla, Octavia, Panem, Panem et Circenses, Plutarch, Pollux, Portia, Romulus, Sae, Seneca, Tigris, Titus, Venia.*

Наприклад, антропоніми «Caesar», «Cato», «Cinna», «Claudius», «Flavius», «Octavia», «Portia», «Titus», «Venia» є власними іменами відомих людей Стародавнього Риму. У першому романі «The Hunger Games» авторка вводить ці імена на позначення персонажів, які є жителями столиці Капітолій. Таким чином, С. Коллінз відмежовує багатих та знатних людей столиці від бідних трудівників, які живуть в округах: «Then I hear the legendary announcer, **Claudius** Templesmith, as his voice booms all around me.» [92]; «**Caesar** tells a few jokes to warm up the audience but then gets down to business.» [92]; «**Venia** and **Octavia**, a plump woman whose entire body has been dyed a pale shade of pea green, rub me down with a lotion that first stings but then soothes my raw skin.» [92].

Інший приклад, топонім «Panem» також утворено, зважаючи на використання латинського слова «panem», що означає «хліб» (з латинського вислову «panem et circenses!» – «хліба та видовищ!»). У трилогії романів «Panem» є країною, яка об'єднує 12 округів, що створено на місці території, яка раніше називалася Північна Америка: «That's true for every citizen in all twelve districts in the entire country of **Panem**.» [92].

Ще один приклад, антропонім «Effie» є запозиченням скороченої форми грецького імені «Euphemia» («Євфимія»). У Греції це ім'я відоме завдяки Святій Євфимії, яка народилася у родині багатих і побожних християн і жила у місті Халкідоні. За відмову ідолопоклонства Євфимія була кинута на розтерзання ведмедеві. У першому романі «The Hunger Games» героїня Effie Trinket (Еффі Тринькіт) представляє «The Hunger Games» в найвіддаленішому Окрузі 12, жителів якого вона вважає дикунами: «Suddenly he falls into a Capitol accent as he mimics **Effie** Trinket, the maniacally upbeat woman who arrives once a year to read out the names at the leaping.» [92].

Новотвори репрезентовано 23 одиницями, які функціонують у наступних видах:

- проті оніми: *Boggs, the Holo, Maysilee, Paylor, Peeta, Purnia, Rooba*.
Наприклад, антропонім «Peeta (Піта)» є ім'я персонажу Піти Мелларк (Peeta Mellark), який був обраний трибутом з Округу 12 разом з Катніс Евердін (Katniss Everdeen): «**Peeta** looks me right in the eye and gives my hand what I think is meant to be a reassuring squeeze.» [92].

- онімні словосполучення: *Career Tributes, the City Circle, Fire Girl, Goat Man, the Hunger Games, Lover Boy, the Seventy-fifth Hunger Games, Seventy-fourth Hunger Games, the Sixty-fifth Hunger Games, Squad 451, Squad Four-Five-One, Special Defense, the Star Squad, Victor's Village, the Victory Banquet, the Victory Tour*.

Наприклад, хрононім «Hunger Games» у романах трилогії вжито як назва важливої події для країни, щорічних ігор, мета яких зібрати для участі по дванадцять дівчат та юнаків (трибутів) з різних округів, віком від 12 до 18 років, та, ув'язнивши їх на одній арені, змусити битися, вбиваючи один одного, поки не залишиться один переможець: «To make it humiliating as well as torturous, the Capitol requires us to treat the **Hunger Games** as a festivity, a sporting event pitting every district against the others. The last tribute alive receives a life of ease back home, and their district will be showered with prizes, largely consisting of food.» [92].

Інший приклад, антропонім «Lover Boy» є ім'ям-прізвиськом одного з головних героїв «Peeta Mellark (Піти Мелларка)», яке використовують інші трибути Ігор (унікаючи вживання справжнього імені), оскільки Піта видає себе як закоханого парубка, що має почуття до іншого трибута-дівчини з його округу: «“Go on, then, **Lover Boy**,” says the boy from District 2. “See for yourself.”» [92]. Прояв таких почуттів набуває трагічного характеру, оскільки за умовами Ігор тільки один трибут має залишитися живим.

Отже, в результаті аналізу онімів з текстів трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games» нами визначено два способи їхнього творення: *словотвірний* (29 онімів) та *семантичний* (132 оніми). У свою

чергу, *словотвірний* спосіб деривації представлено п'ятьма типами, серед яких: *афіксальне словотворення, конверсія, складення слів, компресія, зміна літер*. Інший *семантичний* спосіб деривації онімів функціонує у трьох типах, а саме: *вторинна номінація, запозичення, новотвори*. Слід відмітити, що у *словотвірному* способі достатньо продуктивними виявилися *спосіб складення слів* (11 онімів), який ґрунтується на чистому складенні різних частин мови, та *афіксальне словотворення* (8 онімів). Менш чисельними є використання *зміни літер* (5 онімів), *компресії* (3 оніми) та *конверсії* (2 оніми). У семантичному способі деривації *вторинна номінація* (84 оніми) є найбільшим типом, у той час як кількість *запозичень* (25 онімів) та *новотворів* (23 оніми) майже однакова. Проаналізовані способи творення вказують на те, що оніми в текстах романів характеризуються своєю унікальністю, яка є свідченням того, що авторка відтворила інакший фантастичний світ з притаманними для цього світу власними іменами. Далі розглянемо етимологію онімів, яка доповнює відомості про семантику та деривацію власних назв.

2.3. Етимологічні особливості онімів у зазначеній трилогії романів Сюзанни Коллінз

Аналізуючи способи творення онімів у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games», нами встановлено, що деякі оніми утворено семантичним способом, а саме, шляхом запозичення власних назв з інших мов. Дослідження походження онімів дає змогу не тільки виявити їхню етимологію, але й доповнити знання про семантику та способи творення власних назв у творі. Як наслідок, додаткові знання сприяють поглибленню розуміння про вигаданий світ, характер його персонажів і зв'язок цього світу з існуючою реальністю.

Для розподілу онімів на групи відповідно до їхньої етимології нами використано класифікацію типів походження власних назв, що подана в

праці Я. В. Просалової. Згідно з цією класифікацією лексеми за походженням розподілено на три типи: 1) *споконвічна лексика* (або *питома*), що включає два підтипи: *успадкована лексика* (охоплює: лексеми, які походять від однієї прамови – індоєвропейської; лексеми, які належать до певної групи мов (романська, германська тощо), що можуть бути узагальнені як генетичні попередники; лексеми, що утворилися в досліджуваній мові з її елементів) та *власна лексика*; 2) *запозичення* (лексеми аналізуються за найближчим джерелом походження, наприклад, з давньогрецької, латинської мов тощо); 3) *залишковий тип* (відносяться слова, походження яких є суперечливим або невідомим) [49].

Для дослідження етимології було взято усі відібрані оніми (185 одиниць) з трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games», за винятком повторюваних складових, що зустрічаються в дво-, три- та чотирьохкомпонентних моделях антропонімів та в інших онімах. Далі розглянемо розподіл цих онімів на типи та підтипи відповідно до зазначеної класифікації Я. В. Просалової.

Перший тип – **споконвічна лексика (питома)** – охоплює 90 одиниць, що представлені в двох підтипах: *успадкована (англійська) лексика* та *власна (англійська) лексика*. Проаналізуємо приклади цих підтипів.

Підтип – *успадкована (англійська) лексика* – нараховує 62 одиниці: *Blight, Bristel, Boggs, Buttercup, Cardew, Cartwright, Castor, Chaff, Clove, Coin, Crane, Dark Days, Eddy, Eight, Eleven, Ever, Fire Girl, Five, Flickerman, Forty-Seven, Four, Friday, the Games, Glimmer, Goat Man, Head, Homes, the Hunger Games, Jackson, Lady, the Launch Room, Lover Boy, the Meadow, the Meat Grinder, Miss, Mitchell, New Year, New Year's Day, New Year's Eve, the Nut, One, the Remake Room, Rue, the Seam, Seeder, Seven, Six, Snow, Sunday, Tax, Templesmith, Ten, Thirteen, Thread, Three, Three-Nine-Oh-Eight, Thresh, Twelve, Twill, Two, Woof, York.*

Наведемо приклад вживання успадкованої англійської лексики в першому романі «The Hunger Games»: «Delly **Cartwright** is a pasty-faced, lumpy girl with yellowish hair who looks about as much like our server as a beetle does a butterfly. She may also be the friendliest person on the planet – she smiles constantly at everybody in school, even me.» [92]. Деллі Картрайт (Cartwright) – дівчина з Округу 12, яка вчилася в школі з Катніс та Пітою. Прізвище «Cartwright» походить від лексеми «cartwright (каретник, екіпажний майстер)» – «"carpenter who makes carts," early 15c. (late 13c. as a surname), from "cart" (n.) + "wright" (n.).», де «cart (візок)» – це «"two-wheeled vehicle," usually for one horse and often without springs», а «wright (майстер)» – «Old English *wryhta, wrihta* (Northumbrian *wyrhta*, Kentish *werhta*) "worker," variant of earlier *wyhrta* "maker," from *wyrcan* "to work."» [80]. Як бачимо, ця лексема з'являється в англійській мові в XV столітті внаслідок складання англійських слів «cart» і «wright». У творі це прізвище використано можливо з натяком на рід діяльності однієї з родин з Округу 12.

Підтип – *власна (англійська) лексика* – має 28 одиниць: *Abernathy, Annie, Appalachia, Bonnie, the Capitol, Cashmere, Catnip, Dalton, Dr., Donner, Finnick, Gale, the Games Headquarters, the Hob, Katniss, Level, Lyme, Madge, Peacekeepers, Posy, Ripper, the Rockies, Rory, Stockyard, Thom, Trinket, TV, Vick.*

Ось як авторка використовує власну англійську лексику в першому романі «The Hunger Games»: «When I was younger, I scared my mother to death, the things I would blurt out about District 12, about the people who rule our country, Panem, from the far-off city called **the Capitol.**» [92]. Капітолій (Capitol), столиця країни Панем, до якої входили 13 Округів. Астіонім «the Capitol (Капітолій)» походить від лексеми «Capitol (Капітолій)» – «"building in Washington, D.C., where U.S. Congress meets," 1793 (in writings of Thomas Jefferson), from Latin *Capitolium*, name of the temple of Jupiter Optimus Maximus, protector of the city, on the *Capitoline* Hill in ancient Rome.

Used earlier of Virginia state houses (1699). Its use in American public architecture deliberately evokes Roman republican imagery. With reference to the Roman citadel, *Capitol* is recorded in English from late 14c., via Old North French *capitolie*. Relationship of *Capitoline* to *capital* (adj.) is likely but not certain.» [80]. Як бачимо, лексема «Capitol» зафіксована в англійській мові наприкінці XIV століття. У трилогії власна назва «the Capitol», з одного боку, може бути співставленням з головною будівлею Капітолій, яка побудована на Капітолійському пагорбі у Вашингтоні (округ Колумбія), і де перебуває Конгрес США. З іншого боку, топонім «the Capitol» може співвідноситися також з Капітолієм Стародавнього Риму (Капітолійським храмом, де відбувалися засідання сенату і народні збори), який було побудовано на Капітолійському пагорбі, що є одним із семи пагорбів, на яких виник Стародавній Рим.

Другий тип – **запозичення** – налічує 60 одиниць, що функціонують у п'яти підтипах, а саме: *латинська лексика, французька лексика, голландська лексика, грецька лексика та іранська лексика*. Далі розглянемо приклади з цих підтипів лексики.

Підтип – *латинська лексика* – включає 34 одиниці: *Alma, Aurelius, Brutus, Caesar, Cato, Cecelia, Cinna, Claudius, the Cornucopia, Darius, Enobarria, Flavius, Fulvia, Gloss, January, Johanna, Lavinia, May, May 8th, Messalla, North America, November, Octavia, October, Panem, Panem et Circenses, Plutarch, Pollux, Primrose, Rome, Romulus, Titus, Tributes, Venia*.

Розглянемо приклад латинської лексики в другому романі «Catching fire»: «My stylist and friend, **Cinna**, who designed the gorgeous outfits that first made the audience take notice of me in the Hunger Games.» [90]. Цинна (Cinna) – особистий стиліст Катніс на Голодних Іграх. Антропонім «Cinna (Цинна)» походить від власного імені «Cinna (Цинна)», яке належить Гаю Гельвію Цинні (Gaius Helvius Cinna): «(flourished 1st century BC), Roman poet who wrote the mythological epic poem *Zmyrna*, about the incestuous love of Zmyrna for her father. He was a friend of the poet Catullus. ... Apart from his

epic *Zmyrna*, Cinna is credited with having written *Propemptikon Pollionis*, a poem in the form of a send-off to his friend Asinius Pollio.» [71]. Як бачимо, онім «Cinna (Цинна)» є прізвищем відомого давньоримського поета. Слід відмітити, що власна назва «Cinna (Цинна)» є достатньо розповсюдженим латинським прізвищем: наприклад, «Lucius Cornelius Cinna, the conspirator» [71]. У трилогії антропонім «Cinna (Цинна)» позначає особисте ім'я героя, який теж був творчою людиною (відомий своєю роботою над костюмами Катніс), однак прізвище цього персонажа не згадується.

Підтип – *французька лексика* – має у складі 21 одиницю: *Castor, Careers, City Circle, Command, Commander, Compartment, Cray, District, Fabric, Martin, Marvel, Mason, Mayor, President, Prim, Soldier, the Squad, the Treaty of Treason, Victor's Village, the Victory Banquet, the Victory Tour*.

Проаналізуємо приклад французької лексики в другому романі «Catching fire»: «I personally killed the girl, Glimmer, and the boy from District 1. As I try to avoid looking at his family, I learn that his name was **Marvel**.» [90] Мармур (Marvel) – трибут з Округу 1 на Голодних Іграх. Антропонім «Marvel (Мармур)» походить від лексеми «marvel (диво)» – «с. 1300, *merivelle*, "a miracle; a thing, act, or event which causes astonishment," also "wonderful story or legend," from Old French *merveille* "a wonder, surprise, miracle," from Vulgar Latin* *mirabilia*, altered from Latin *mirabilia* "wonderful things," from noun use of neuter plural of *mirabilis* "wonderful, marvelous, extraordinary; strange, singular," from *mirari* "to wonder at," from *mirus* "wonderful". A neuter plural treated in Vulgar Latin as a feminine singular. Related: *Marvels*. The *Marvel* comics brand dates to 1961.» [80]. Як бачимо, іменник «marvel (диво)», який запозичений з давньофранцузької мови, вживається в англійській мові з XIV століття. У творі особисте ім'я «Marvel» є натяком на основний рід діяльності жителів Округу 1, які постачали до Капітолію різноманітні предмети розкоші, що мали дивувати та викликати захоплення.

Підтип – *голландська лексика* – представлено 2 одиницями: *Muff*, *Seneca*.

Опишемо приклад голландської лексики з першого роману «The Hunger Games»: «This has included scrubbing down my body with a gritty loam that has removed not only dirt but at least three layers of skin, turning my nails into uniform shapes, and primarily, ridding my body of hair. My legs, arms, torso, underarms, and parts of my eyebrows have been stripped of the **Muff**, leaving me like a plucked bird, ready for roasting.» [92]. Хремотонімом «Muff (Муфта)» Катніс жартівливо називає увесь волосяний покриву власного тіла. Лексема «muff (муфта)» в етимологічному словнику тлумачиться наступним чином: «1590s, "covering into which both hands may be thrust to keep them warm," from Dutch *mof* "a muff," shortened from Middle Dutch *moffel* "mitten, muff," from French *moufle* "mitten," from Old French *mofle* "thick glove, large mitten, handcuffs" (9c.), from Medieval Latin *muffula* "a muff," a word of unknown origin.» [80]. Як бачимо, ця лексема запозичена з голландської мови й набуває вжитку в англійській мові з кінця XVI століття у значенні «покривало, в яке можна засунути обидві руки, щоб їх зігріти» [80]. У творі онім «Muff (Муфта)» допомагає посилити значущість волосяного покриву тіла, надаючи йому ознак своєрідного окремого живого організму, який має захищати від холоду.

Підтип – *грецька лексика* – включає 2 одиниці: *Effie*, *the Holo*.

подамо приклад грецької лексики в третьому романі «Mockingjay»: «The commanders here are working off Plutarch's holograph. Each has a handheld contraption called a **Holo** that produces images like I saw in Command. They can zoom into any area of the grid and see what pods await them. The **Holo**'s an independent unit, a glorified map really, since it can neither send nor receive signals.» [91]. Голо – наручний пристрій, який проектує тривимірне зображення будь-якої місцевості. Хремотонімом «Holo (Голо)» походить від словоутворюючого елемента «holo-» – «before vowels, *hol-*, word-forming element meaning "whole, entire, complete," from Greek *holos*

"whole, entire, complete," also "safe and sound;" as a noun, "the universe," as an adverb, "on the whole;" from PIE **sol-wo-*, from root **sol-* "whole." Often translated as *whole*, which it resembles but with which it apparently has no etymological connection.» [80]. Як бачимо, морфема «holo-» походить від грецької лексеми «holos» – «цілий» або «всесвіт». У третьому романі «Mockingjay» онім «Holo (Голо)» відповідає цим значенням, оскільки цей пристрій-мапа дає змогу побачити увесь світ у детальному тривимірному вигляді.

Підтип – *іранська лексика* – має лише 1 одиницю: *Tigris*.

Представимо приклад іранської лексики в третьому романі «Mockingjay»: «I stare at her face, wondering if her parents actually named her **Tigris**, inspiring her mutilation, or if she chose the style and changed her name to match her stripes.» [91]. Тигріс – це стилістка з тигрячими смужками на обличчі, яка жила в Капітолії. Антропонім «Tigris (Тигріс)» походить від лексеми «Tigris (Тигр)» – «river in Turkey and Iraq, from an Iranian source akin to words for "arrow," probably in reference to the swiftness of its current. Compare Old Persian *tigra-* "sharp, pointed," Avestan *tighri-* "arrow."» [80]. Як бачимо, лексема «Tigris (Тигр)», що є власною назвою річки, походить від іранського слова «стріла». У трилогії особисте ім'я «Tigris (Тигріс)» відображає зовнішність героїні, яка схожа на тварину – тигрицю.

Третій тип – *залишкова лексика* – охоплює 35 одиниць, які характеризують індивідуальний стиль автора та привносять певний колорит творам. У складі цієї лексики ми виокремили три підтипи, а саме: *авторські новотвори, сполучення онімів різного походження, оніми з художніх творів*. Далі розглянемо приклади цих підтипів.

Підтип – *авторські новотвори* – налічує 22 одиниці: *Avox, Beetee, Cresta, Delly, Everdeen, Gamemakers, Hawthorne, Hazelle, Haymitch, Heavensbee, Leeg, Leevy, Maysilee, Mellark, Mags, Mockingjay, Odair, Paylor, Peeta, Purnia, Rooba, Undersee*.

Наведемо приклад вживання авторського новотвору в першому романі «The Hunger Games»: «**Haymitch** Abernathy, a paunchy, middle-aged man, who at this moment appears hollering something unintelligible, staggers onto the stage, and falls into the third chair.» [92]. Геймітч Абернаті – колишній переможець Голодних Ігор з Округу 12, який допомагав Катніс та Піті готуватися до змагань. Антропонім «Haymitch (Геймітч)» утворено шляхом складання лексем «hay» та «mitch». Лексема «hay (сіно)» – «"grass mown," Old English *heg* (Anglian), *hiege*, *hig* (West Saxon) "grass cut or mown for fodder," from Proto-Germanic **haujam*, literally "that which is cut," or "that which can be mowed" (from PIE **kau-* "to hew, strike;" source also of Old English *heawan* "to cut"). [80]. Лексема «mitch» – скорочена форма власної назви «Mitchell» – «surname (and later male given name), attested by c. 1200, from the common pronunciation of Mitchel and from Middle English *micel* "big". In the earliest records it is not always possible to tell which.» [80]. Як бачимо, лексема «hay (сіно)» походить від давньоанглійського слова зі значенням «скошена трава». У свою чергу прізвище, а згодом ім'я «Mitchell» набуває вжитку з XIII століття, походячи від середньоанглійського слова «великий». У творі особисте ім'я «Haymitch (Геймітч)» виказує поведінку персонажа, який виявляв багато зусиль у пошуках можливостей для допомоги трибутам свого округу на Голодних Іграх.

Підтип – **сполучення онімів різного походження** – включає 9 одиниць: *Foxface* (*fox* – англ. + *face* – франц.), *Greasy Sae* (*greasy* – англ. + *Sae* – япон.), *the Harvest Festival* (*harvest* – англ. + *festival* – франц.), *the Justice Building* (*justice* – франц. + *building* – англ.), *Parcel Day* (*parcel* – франц. + *day* – англ.), *the Quarter Quell* (*quarter* – франц. + *quell* – англ.), *the Remake Center* (*remake* – англ. + *center* – франц.), *the Star Squad* (*star* – англ. + *squad* – франц.), *the Training Center* (*training* – англ. + *center* – франц.).

Ось як авторка використовує сполучення онімів різного походження в третьому романі «Mockingjay»: «"We have numerous sharpshooters, but rather a dearth of camera crews. Therefore, we've handpicked the eight of you to be what we call our '**Star Squad**.' You will be the on-screen faces of the invasion."» [91]. «Зірковий загін» – це назва угруповання відібраних снайперів, завдання яких побороти диктатуру в країні. Ергонім «Star Squad (Зірковий Загін)» включає дві лексеми «star (зірка)» та «squad (загін)», які мають наступну етимологію: 1) лексема «star (зірка)» – «Old English *steorra* "star," from Proto-Germanic **sternan-* (source also of Old Saxon *sterro*, Old Frisian *stera*, Dutch *ster*, Old High German *sterro*, German *Stern*, Old Norse *stjarna*, Swedish *stjerna*, Danish *stjerne*, Gothic *stairno*). This is from PIE root **ster-* (2) "star."» [80]; 2) лексема «squad (загін)» – «1640s, "small number of military men detailed for some purpose," from French *esquade*, from French *escadre*, from Spanish *escuadra* or Italian *squadra* "battalion," literally "square," from Vulgar Latin **exquadra* "to square," from Latin *ex-* "out" + *quadrare* "make square," from *quadrus* "a square" (from PIE root **kwetwer-* "four"). Before the widespread use of of automatic weapons, infantry troops tended to fight in a square formation to repel cavalry or superior forces. Extended to sports 1902, police work 1905.» [80]. Як бачимо, лексема «star (зірка)» походить від давньоанглійської лексеми «*steorra* (зірка)», а лексема «squad (загін)» – від французької лексеми «*esquade*», з'являючись в англійській мові в середині XVII століття у значенні «невелика кількість військовослужбовців, зібраних з певною метою». У творі цей загін покликаний стати показовим на екранах, транслуючи мешканцям округів втілення ідеї перевороту та повалення диктаторського режиму Капітолію на чолі з Президентом Снігоу.

Підтип – *оніми з художніх творів* – нараховує 4 одиниці: *Atala*, *Coriolanus*, *Cressida*, *Portia*.

Подамо приклад вживання оніму з художніх творів в першому романі «The Hunger Games»: «As soon as we join the circle, the head trainer, a

tall, athletic woman named **Atala** steps up and begins to explain the training schedule.» [92]. Атала – це головний тренер Капітолійського Тренувального Центру, де трибути вдосконалюють свої вміння перед Голодними Іграми. Антропонім «Atala (Атала)» є вторинною номінацією особистого імені «Atala (Атала)» в романі Франсуа-Рене де Шатобріана «Атала»: «Atala, novel by François-Auguste-René, vicomte de Chateaubriand, published in French as *Atala, ou les amours de deux sauvages dans le désert* in 1801. It was revised and reissued with René in 1805. A portion of an unfinished epic about Native Americans, the work tells the story of a Euro-American girl (Atala) who has taken a vow to remain celibate but who falls in love with a Natchez man. Torn between love and religion, she poisons herself to keep from breaking her vow.» [71]. Як бачимо, антропонім «Atala (Атала)» стає відомим у художній літературі з початку XIX століття. У трилогії особисте ім'я «Atala (Атала)» вжито лише декілька разів при називанні головного тренера-жінки Тренувального Центру, коли туди потрапляють Катніс та Піта перед Голодними Іграми. Тобто відомостей про образ тренера Атали є недостатньо, щоб порівнювати її з образом героїні Атали в одноіменному романі Ф. Шатобріана.

Отже, проаналізувавши етимологічні властивості онімів у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games», з'ясовано, що відповідно до класифікації Я. В. Просалової, найбільша кількість онімів (49%) належить до типу *споконвічної лексики*. Тобто майже половина власних назв походять з англійської мови: успадкована лексика – 34%, власна лексика – 15%. У типі *запозичення* (32%) нами визначено наступні мови, що сприяли появі онімів: латинська (18,5%), французька (11%), голландська (1%), грецька (1%), іранська (0,5%). До *залишкового типу* (19%) ми віднесли оніми, які, за їхніми етимологічними визначеннями, розподілили між трьома підтипами, що доповнюють існуючу класифікацію, сприяючи деталізації відомостей про походження, а саме: авторські новотвори (12%), сполучення онімів різного походження (5%),

оніми з художніх творів (2%). Слід відмітити, що етимологічне значення більшості власних назв використано в трилогії для доповнення знань про представлені антропоніми, топоніми, хрематоніми та ергоніми.

У другому розділі проаналізовано три романи С. Коллінз «The Hunger Games» (2008), «Catching fire» (2009), «Mockingjay» (2010). У ході аналізу вибрано 234 оніми та досліджено семантичні особливості цих онімів. Також, виявлено способи деривації власних назв і визначено етимологічні особливості онімів у трилогії романів.

У першому підрозділі проаналізовано семантичне наповнення 234 онімів, які відповідно до класифікацій сучасних лінгвістів (Бойван, Гасюк, Дергач, Ковтун, Пуш) розподілено на дві групи онімів, що включають підгрупи та компоненти. У першій групі онімів, *назви живих істот*, виокремлено *антропоніми* та *зооніми*. Підгрупа *антропоніми* включає чотирнадцять компонентів, де кількісно більшим є *особисте ім'я*. У другій групі онімів, *назви неживих предметів*, виокремлено *топоніми*, *хороніми*, *хрематоніми* та *ергоніми*. Після підрахунків з'ясовано, що найбільшою кількістю онімів вирізняються підгрупа *антропоніми* з першої групи та підгрупа *топоніми* з другої групи. Аналіз прикладів показав, що в семантиці власних назв яскраво представлено риси характеру та поведінку персонажів, а також відображено особливості місцевості та реалій нового світу.

У другому підрозділі проаналізовано способи деривації 161 оніму, які відповідно до класифікацій мовознавців (Клименко, Колодіної, Куци, Суперанської) розподілено між *словотвірним* та *семантичним* способами з відповідними типами творення. Так, *словотвірний* спосіб деривації представлено п'ятьма типами (*афіксальне словотворення*, *конверсія*, *складення слів*, *компресія*, *зміна літер*), а *семантичний* спосіб деривації – трьома типами (*вторинна номінація*, *запозичення*, *новотвори*). Результати підрахунків показали, що найбільш продуктивним виявився *семантичний* спосіб деривації, особливо завдяки типу творення *вторинна номінація*.

Аналіз способів творення онімів свідчить про неповторність власних назв фантастичної країни.

У третьому підрозділі проаналізовано етимологію 185 онімів, які відповідно до класифікації Я. В. Просалової розподілено на три типи: *споконвічна лексика, запозичення, залишковий тип*. За кількісним підрахунком найчисленнішою (майже половина із зазначених онімів) виявилася *споконвічна лексика*, що свідчить про збереження англомовного лексикону серед власних назв у творах. У свою чергу, оніми *залишкового типу* сприяли уточненню особливостей більшості нових власних назв, які функціонують у трьох романах.

ВИСНОВКИ

У роботі подано аналіз семантичних, структурних та етимологічних особливостей функціонування ономастикону в трьох романах Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» (2008), «Catching fire» (2009), «Mockingjay» (2010). У ході роботи з'ясовано теоретичні аспекти дослідження ономастикону в лінгвістиці та визначено онімний простір у трилогії зазначених романів. У першому розділі розглянуто головні аспекти вивчення ономастикону в лінгвістичній парадигмі, описано принципи класифікації онімів у працях сучасних лінгвістів, а також проаналізовано художні та лінгвістичні особливості трилогії романів С. Коллінз «The Hunger Games». У другому розділі досліджено семантику онімів, виявлено способи деривації та етимологічні особливості власних назв у трьох романах.

Ономастика є наукою, яка має власні питання для дослідження та методи їх вирішення. Об'єктом вивчення цієї галузі науки є власні імена та все, що з ними пов'язано: функціонування онімів у мові та суспільстві; закономірності утворення, розвитку й перетворення онімів; сприйняття та розуміння онімів носіями й неносіями певної мови і т. ін.. Онім є такою власною назвою, яка містить невичерпну інформацію про названий об'єкт: місце виникнення, історичну епоху, мову, носіїв мови та ін..

Багатий зміст оніма спонукає дослідників до класифікації власних назв. У сучасній лінгвістиці існують розподіли онімів за змістом, функціями, способами творення тощо. За змістом мовознавці переважно виокремлюють наступні типи онімів: антропоніми (особові імена людей), зооніми (клички тварин), топоніми (назви географічних об'єктів), космоніми (назви космічних об'єктів), міфоніми (найменування божеств, міфічних істот), ергоніми (назви організацій, виробничих та суспільних об'єднань), хрононіми (назви відрізків часу, подій), хрематоніми (назви окремих предметів) ті ін.. Крім того, існують класифікації, які детально

уточнюють компонентний склад антропонімів та топонімів. Незважаючи на велику кількість досліджень в галузі ономастики, її термінологія потребує подальшого вивчення та систематизації.

Середовищем формування нових онімів є художня література, зокрема, жанр фентезі, де автори, створюючи об'єкти нового світу, вдаються до формулювання іншого ономастичного лексикону. Американська письменниця Сюзанна Коллінз у трилогії романів «The Hunger Games» описує нереальний світ, який має подібність з реальним світом сучасної Північної Америки. Світ Сюзанни Коллінз вирізняється специфічними власними іменами, що використані при називанні персонажів, географічних об'єктів, різноманітних подій тощо. Семантика онімів у творах сприяє кращому розумінню способу мислення, поведінки та зовнішності персонажів, а також доповнює знання про місцевість вигаданої країни та її реалії.

У результаті аналізу текстів трьох романів С. Коллінз «The Hunger Games» (2008), «Catching fire» (2009), «Mockingjay» (2010) виокремлено 234 оніми. Дослідивши семантику цих онімів та врахувавши класифікації сучасних мовознавців (Бойван, Гасюк, Дергач, Ковтун, Пуш), увесь онімний лексикон роману розподілено між двома групами: *назви живих істот* та *назви неживих предметів*.

Перша група **назви живих істот** (137 онімів) має дві підгрупи. Підгрупа **антропоніми** (135 онімів) об'єднує 14 компонентів: 1) особове ім'я (67 онімів): *Eddy, Rue*; 2) прізвище (12 онімів): *Homes, Jackson*; 3) родове ім'я (2 оніми): *Everdeens, Hawthornes*; 4) прізвисько (5 онімів): *Catnip, Foxface*; 5) зменшувальна форма імені (1 онім): *Prim*; 6) технонім (2 оніми): *Commander, Careers*; 7) ім'я за родом діяльності (3 оніми): *Gamemakers, Peacekeeper(s)*; 8) криптонім (4 оніми): *Fire Girl, Goat Man*; 9) двокомпонентна модель особисте ім'я + прізвище (18 онімів): *Claudius Templesmith, Romulus Thread*; 10) двокомпонентна модель прізвисько + особисте ім'я (1 онім): *Greasy Sae*; 11) двокомпонентна

модель технонім + прізвище (13 онімів): *Mayor Undersee, Soldier York*; 12) двокомпонентна модель технонім + ім'я за родом діяльності (3 оніми): *Head Gamemaker, Head Peacekeeper*; 13) трикомпонентна модель технонім + особисте ім'я + прізвище (3 оніми): *President Coriolanus Snow, Soldier Gale Hawthorne*; 14) чотирьохкомпонентна модель ергонім + технонім + особисте ім'я + прізвище (1 онім): *Squad Four-Five-One Soldier Katniss Everdeen*. У свою чергу, інша підгрупа **зооніми** включає 2 онімічні одиниці: *Buttercup, Lady*.

Друга група **назви неживих предметів** (97 онімів) має у своєму складі чотири підгрупи. Підгрупа **топоніми** (54 оніми) об'єднує 7 компонентів, серед яких: 1) ойконіми (34 оніми): *District Thirteen, the Seam*; 2) астіоніми (2 оніми): *the Capitol, Rome*; 3) ороніми (3 оніми): *Appalachia, the Nut*; 4) урбаноніми (1 онім): *the Cornucopia*; 5) хороніми (5 онімів): *the Meadow, Panem*; 6) агороніми (2 оніми): *the Circle, the City Circle*; 7) частини будівель (7 онімів): *Compartment Three-Nine-Oh-Eight, the Remake Room*. Інша підгрупа **хрононіми** нараховує 24 оніми: *Dark Days, Parcel Day*. Ще одна підгрупа **хрематононіми** включає 8 онімів: *Fabric, the Treaty of Treason*. Підгрупа **ергоніми** налічує 11 онімів: *the Hob, the Meat Grinder*.

Дослідження семантичного наповнення онімів у трилогії романів показало, що зміст власних назв допомагає читачеві краще уявити і зрозуміти зовнішні та внутрішні характеристики персонажів, їхній рід діяльності й поведінку, а також статус у суспільстві та представницьку роль. Крім того, семантика власних назв дає можливість сформувати власне бачення фантастичної країни з різними об'єктами та предметами.

Під час аналізу структурних особливостей онімів у творах Сюзанни Коллінз з'ясовано, що для створення власних онімів авторка використовує два способи деривації. Перший спосіб деривації – **словотвірний** (29 онімів) – об'єднує такі типи: 1) **афіксальне словотворення** (8 онімів): напр., додавання префікса a- (*Avox*); додавання суфікса -a (*Cresta*);

2) **конверсія** (2 оніми): ім. *Finnick* (від дієсл. *finnick*), ім. *Thresh* (від дієсл. *to thresh*); 3) **складення слів** налічує 11 онімів, які належать до чистого складення: *Flickerman* (ім. *flicker* + ім. *man*), *Templesmith* (ім. *temple* + ім. *smith*); 4) **компресія** (3 оніми): *the Games (the Hunger Games)*; 5) **зміна літер** (5 онімів): напр., заміна літери -i на літеру -e (*Cecilia* – *Cecelia*).

Другий спосіб деривації – **семантичний** (132 оніми) – охоплює три типи: 1) **вторинна номінація** (84 оніми): *Cartwright*, *Cashmere*; 2) **запозичення** (25 онімів): *Aurelius*, *Darius*; 3) **новотвори** (23 оніми), які функціонують у двох видах: прості оніми (*Paylor*, *Rooba*) та онімні словосполучення (*Lover Boy*, *the Star Squad*).

Аналіз способів деривації сприяв визначенню продуктивних способів творення власних назв у творах. Крім того, виявлені новотвори підтверджують прагнення авторки ввести додаткові власні назви у тексти романів. Як наслідок, ці власні назви допомагають при створенні унікальних персонажів, подій, об'єктів і місцевостей фантастичної країни.

З метою дослідження етимології відібрано 185 неповторюваних за змістом і формою онімів з текстів романів. Відповідно до класифікації Я. В. Просалової ці оніми розподілено на типи. Перший тип **споконвічна лексика** (90 онімів) представлений в двох підтипах: 1) успадкована (англійська) лексика (62 оніми): *Blight*, *Bristel*; 2) власна (англійська) лексика (28 онімів): *Dalton*, *Donner*. Другий тип **запозичення** (60 онімів) функціонує в п'яти підтипах: 1) латинська лексика (34 оніми): *Brutus*, *Caesar*; 2) французька лексика (21 онім): *Castor*, *Marvel*; 3) голландська лексика (2 оніми): *Muff*, *Seneca*; 4) грецька лексика (2 оніми): *Effie*, *the Holo*; 5) іранська лексика (1 онім): *Tigris*. Третій тип **залишкова лексика** (35 онімів) об'єднує три підтипи: 1) авторські новотвори (22 оніми): *Heavensbee*, *Leevu*; 2) сполучення онімів різного походження (9 онімів): *the Harvest Festival* (*harvest* – англ. + *festival* – франц.), *the Justice Building* (*justice* – франц. + *building* – англ.); 3) оніми з художніх творів (4 оніми): *Atala*, *Cressida*.

Аналіз етимології дав змогу встановити, що вивчення шляхів походження власних назв сприяє виявленню додаткових знань про семантичне наповнення та способи творення онімів у трилогії романів. Як результат, етимологія більшості онімів доповнює відомості про подані антропоніми, зооніми, топоніми, хрононіми, хремотоніми та ергоніми. Крім того, ці знання посилюють неповторність при характеристиці героїв, часово-просторового фону та об'єктів вигаданої реальності.

Отже, ономастикон у трилогії романів Сюзанни Коллінз «The Hunger Games» характеризується різноманітністю семантичного наповнення, способів творення та етимологією, які у своїй сукупності допомагають яскраво представити образи персонажів, географічний простір та місцевий колорит нового світу. Нами з'ясовано, що разом з існуючими власними назвами, авторка вдається до формулювання алюзійних власних назв та створення оригінальних онімів, серед яких мають місце okazionalizmi. У переважній більшості власні назви формуються шляхом запозичення імен та назв зі Стародавнього Риму, а також шляхом використання назв рослинного світу Північної Америки. Усі власні назви наповнені глибинним змістом та пов'язані з характером персонажів, їхніми зовнішніми рисами, розумовими здібностями, поведінкою та повсякденною діяльністю. Крім того, значення онімів дають можливість більш чітко зрозуміти сутність і зв'язок об'єктів та реалій фантастичного світу. Власні назви відображають індивідуальний стиль письменниці, її світогляд та мову, а також певною мірою фіксують сучасний стан розвитку англійської мови та її лексику. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в аналізі семантики, способів деривації та етимології онімів у художніх творах інших письменників.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Бардіна Н. В. Англійські антропоніми в психолінгвістичному епістемологічному просторі. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2016. Вип. 7. С. 13–18.
2. Белей Л. Природа особових імен та їх відтворення засобами чужої мови. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2016. Вип. 21. С. 198–202.
3. Бережна М. В. Ономастикон романів Дж. К. Ролінг циклу «Гаррі Поттер» в українському та російському перекладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2009. 20 с.
4. Бойван О. С., Ковтун О. В. Антропоніми та їх ключові характеристики у книгах Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. № 2(2), т. 31(70). С. 35–41.
5. Бойчук І. В. Адаптація французьких онімів в українській та російській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.15. Донецьк, 2002. 20 с.
6. Васильєва С. П., Ворошилова Е. В. Литературная ономастика : уч. пособие для студентов филологических специальностей. Красноярск, 2009. 138 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
8. Вербич С. О. Українська академічна ономастика : минуле, сьогодення, майбутнє. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 28–39.
9. Вербич С. О. Українська ономастика: перспективи розвитку. *Українська мова*. 2010. № 3. С. 73–80.

10. Вільчинська Т. В. Антропоніми латинського походження в українській мові. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2013. Вип. 6(1). С. 46–52.
11. Вільчинська Т. В. Антропоніми як маркер ідіостилу письменника в публіцистичних текстах. *Лінгвістичні студії*. 2020. Вип. 40(1). С. 122–129.
12. Волянчук І. О. Актуальність вивчення ономастики в школі. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 2. С. 109–111.
13. Гасюк Н. В., Пуш О. М. Ономастичний простір роману Р. Джордана «Око світу»: антропоніми. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 9(1). С. 73–77.
14. Голікова Н. Оказіональні антропоніми в художньо-літературному дискурсі (на матеріалі романістики П. Загребельного). *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]*. Серія : Філологія (мовознавство). 2015. Вип. 21. С. 236–240.
15. Гребенюк О. А. Переводимость имен собственных. *Университетское переводоведение : материалы IV Международной научной конференции по переводоведению «Федоровские чтения» 24-26 октября 2002*. Санкт-Петербург : Филологический факультет СПбГУ, 2003. Вып. 4. С. 112–122.
16. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : 10.02.16. Київ, 2000. 40 с.
17. Дергач Д. В. Специфіка лінгвістичної інтерпретації онімів як компонентів лексичної системи мови. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2008. Вип. 17. С. 92–101.
18. Дудун Т. В. Історичний аналіз класифікації топонімів. *Часопис картографії*. 2011. Вип. 1. С. 226–232.

19. Ермолович Д. И. Имена собственные на стыке языков и культур. Заимствование и передача имен собственных с точки зрения лингвистики и теории перевода. Москва : Р. Валент, 2001. 200 с.
20. Ермолович Д. И. Имена собственные: теория и практика межъязыковой передачи. Москва : Р. Валент, 2005. 416 с.
21. Ермолович Д. И. Основания переводоведческой ономастики : дис. ... докт. филол. наук : 10.02.16. / МГУ. Москва, 2004. 317 с.
22. Заваринська І. Ф. Лінгвокультурна мотивація фразеологізмів з онімним компонентом в англійській, польській та українських мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.17. Київ, 2010. 19 с.
23. Зубко А. Українська ономастика : здобутки і проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики* : зб. наук. пр. 2007. Вип. 15. С. 262–281.
24. Казимиrowa І. А. Ономастична термінологія української мови в аспекті проблеми гармонізації. *Мова і культура*. 2013. Вип. 16, т. 2. С. 186–193.
25. Калинин В. М. Поэтика онима : монография. Донецк : Юго-Восток, 1999. 408 с.
26. Капустян І. Засоби характеротворення в романі «The Hunger Games» Сьюзен Коллінз. *Філологічні науки*. 2015. № 19. С. 85–90.
27. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика. Одеса : Фенікс, 2010. 158 с.
28. Карпенко О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики : монографія. Одеса : Астропринт, 2006. 326 с.
29. Карпенко О. Ю., Тхор Н. М., Попік І. П. Проблеми сучасної ономастичної термінології. *Слов'янський збірник*. 2014. Вип. 18 : Пам'яті члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора Ю. О. Карпенка (1929—2009) з нагоди його 85-річчя з дня його народження. С. 29–34.

30. Карпенко Ю. А. Имя собственное в художественной литературе. *Филологические науки*. 1986. № 4. С. 34–40.
31. Клименко О. Л. Антропоніми як основа для деривації в сучасній англійській мові. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2014. № 1. С. 209–218.
32. Клочко С. О. Індивідуальні та групові антропоніми в автобіографічному романі Нельсона Манделі «Довгий шлях до свободи». *Записки з ономастики*. 2018. Вип. 21. С. 131–143.
33. Крупеньова Т. І., Сіренко А. О. Оказіональні антропоніми у творах Василя Кожелянка. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. Вип. 23(1). С. 27–29.
34. Куца А. А., Колодіна Л. С. Гендерно диференційовані антропоніми англійської мові та їхні структурні особливості. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філологія*. 2019. Вип. 21. С. 135–140.
35. Лабінська Г. М. Топоніміка : навчальний посібник. Львів : Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2016. 274 с.
36. Леонович О. А. Очерки английской ономастики : пособие для преподавателей. Москва : Интерпракс, 1994. 128 с.
37. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва : Советская энциклопедия, 1990. 685 с.
38. Лучик В. Про нові напрями української ономастики. *Філологічні дослідження : зб. наук. пр. з нагоди 80-річчя члена-кореспондента НАН України, доктора філолог. наук, проф. Юрія Олександровича Карпенка*. Одеса : МОН України, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, 2009. С. 144–146.
39. Лучик В. Слов'янська ономастика : стан і перспективи розвитку. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 1(27). С. 210–212.

40. Мкртчян Т. Ю. Особенности топонимического пространства в цикле романов Джорджа Рэймонда Ричарда Мартина «Песнь льда и огня». *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2016. № 9 (63), ч. 3. С. 127–130.
41. Німчук В. Українська ономастична термінологія (проект). *Повідомлення української ономастичної комісії* / відп. ред. К. К. Цілуйко. Київ, 1966. Вип. 1. С. 24–43.
42. Отин Е. С. Словарь коннотативных собственных имен. Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2004. 412 с.
43. Петренко О. Д. Онімний простір збірника віршів Р. Дала «Dirty Beasts». *Записки з ономастики*. Одеса : Астропринт, 2005. Вип. 9. С. 117–124.
44. Петренко О. Д. Ономастика дитячих творів Роалда Дала : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса, 2006. 16 с.
45. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва : Наука, 1978. 198 с.
46. Полякова Н. А. Роль, место и особенности перевода имен собственных в художественном тексте. *Вестник МГУ. Сер.19. Лингвистика и межкультурная коммуникация*. 2007. № 4. С. 155–163.
47. Потапова А. Є. Відтворення стилістичних засобів у перекладі дитячої художньої літератури (на матеріалі українських, німецьких та російських перекладів творів Дж. К. Ролінг) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.16. Одеса, 2011. 20 с.
48. Присяжнюк І. А. Антропоніми в лінгвокультурологічному аспекті. *Мова і культура*. 2011. Вип. 14, т. 7. С. 158–163.
49. Просалова Я. В. Найменування житлових і сільськогосподарських будівель у різноструктурних мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк, 2012. 22 с.

50. Рубцова С. Ю. Английские прецедентные имена с положительными оценочными значениями в аспекте перевода. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 9. Филология. Востоковедение. Журналистика*. 2011. Вып. 1. С. 152–185.

51. Свиридов, Олександр. Лінгвістичні особливості роману С. Коллінз «The Hunger Games»: перекладацький аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія Германістика та міжкультурна комунікація*. 2019. Вип. 1. С. 83–90.

52. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.

53. Скляренко О. М. Ізоморфізм та аломорфізм в ойконімії США й Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.15. Київ, 2008. 20 с.

54. Словник української ономастичної термінології / укладачі: Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. Харків: Ранок, 2012. 256 с.

55. Сосніна Л. В. Адаптація англійської онімної лексики в російській мові другої половини ХХ початку ХХІ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.02. Дніпропетровськ, 2005. 19 с.

56. Суперанская А. В. Лингвистическая терминология и прикладная топономастика. Москва: Наука, 1964. С. 59–118.

57. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва: Наука, 1973. 366 с.

58. Тараненко О. На теми сучасного українського ономастикону: тенденції конотативних нашарувань. *Мовознавство*. 2010. № 1. С. 14–36.

59. Теория и методика ономастических исследований. 3-е изд. / А. В. Суперанская и др. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 256 с.

60. Тіліга А. Ю. Відтворення топоніміки як складової фантастичної художньої картини світу в англо-українських перекладах. *Філологічні трактати*. 2012. Т. 4, № 2. С. 114–118.

61. Ткачик О. В., Булда Н. В. Структурно-семантичний аналіз когнітивних метафоричних конструкцій в романі Сюзан Коллінз «The Hunger Games». *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки*. 2014. Вип. 3. С. 36–44.

62. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. Хмельницький : Авіст, 2008. 548 с.

63. Українська мова. Енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

64. Українська ономастика: бібліографічний покажчик / уклад. : С. О. Вербич, І. В. Єфименко, І. М. Желєзняк. Київ : НАН України, Інститут української мови, 2013. 363 с.

65. Шалацкая К. Основная терминология исследования имен собственных. *Вестник Омского государственного педагогического университета. Гуманитарные исследования*. 2016. № 4 (13). С. 100–102.

66. Юрченко Т. Г. Лінгвокогнітивний потенціал антропонімів та специфіка їх функціонування в художньому тексті (на матеріалі мови прози Павла Загребельного). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2012. Т. 1. С. 513–518.

67. Яковлева О. В. Англійські антропоніми у когнітивно-функціональному аспекті. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2011. Вип. 25. С. 530–535.

68. A Dictionary of Celtic Mythology. 2004. URL: <https://www.oxfordreference.com> (Last accessed: 18.10.2022).

69. Bellucci F. Peirce on Proper Names. *Journal of the History of Philosophy*. 2021. Vol. 59. P. 483–510.

70. Bright W. What IS a Name? Reflections on Onomastics. *Language and linguistics*. 2003. P. 669-681. *Institute of Linguistics, Academia Sinica*. URL: www.ling.sinica.edu.tw/files/publication/j2003_4_01_3698.pdf (Last accessed: 23.10.2022).
71. Britannica. URL: <https://www.britannica.com> (Last accessed: 18.01.2023).
72. Campbell M. The theory of speech and language. Oxford, 1932. 386 p.
73. Culture Tour. Sae. URL: <https://culturetour.net/japanese-names/girl-sae1> (Last accessed: 12.01.2023).
74. Hanks P., Hardcastle K., Hodges F. A Dictionary of First Names. Oxford University Press, 2006. URL: <https://www.oxfordreference.com> (Last accessed: 13.11.2022).
75. Khizhnyak S. P., Zaiskiy A. A. Proper Names in the Legal Terminology of the English Language. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11196-020-09683-z> (Last accessed: 03.10.2022).
76. Latham D., Hollister J. M. The Games People Play: Information and Media Literacies in the Hunger Games Trilogy. *Children's Literature in Education*, 2014. Vol. 45. P. 33–46, URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10583-013-9200-0> (Last accessed: 07.11.2022).
77. Mellard History, Family Crest & Coats of Arms. *House of Names*. URL: <https://www.houseofnames.com/mellard-family-crest> (Last accessed: 15.01.2023).
78. Merriam-Webster Dictionary, 2018. URL: www.merriam-webster.com (Last accessed: 09.01.2023).
79. Nazarenko O., Velykodna A. Semantic Features of Onomastic Lexicon in the Contemporary Fictional Discourse (Based on the Novels «A Game of Thrones» by George R. R. Martin). *Філологічні трактати. Науковий*

журнал. Суми : Сумський державний університет, 2018. Том 10, № 4. С. 56–62.

80. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com> (Last accessed: 22.01.2023).

81. Oxford Advanced Learner's Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (Last accessed: 22.01.2023).

82. Simut A. Dystopian Geographies in The Year of the Flood and Hunger Games. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=115183> (Last accessed: 17.09.2022).

83. The Century Dictionary Online. URL: <http://triggs.djvu.org/century-dictionary.com/splash3.html> (Last accessed: 17.01.2023).

84. Uckelman S. L., Murphey S., Percer J. What's in a name? History and fantasy in Game of Thrones. *Game of Thrones versus history : written in blood*. Hoboken : Wiley-Blackwell, 2017. URL: <http://dro.dur.ac.uk/19272/1/19272.pdf?DDD24+thxp32+dul4eg> (Last accessed: 10.10.2022).

85. Vartian S. Guerrières, chasseresses et corps éprouvé dans la science-fiction adolescente actuelle. URL: <https://www.erudit.org/fr/revues/rf/2014-v27-n1-rf01435/1025418ar> (Last accessed: 23.11.2022).

86. Vorobiova D. Specific features of onomasticon in the novel «The Hunger Games» by Suzanne Collins. *Ольвійський форум – 2022 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XVI Міжнар. наук. конф. 23–26 червня 2022 р., м. Миколаїв : тези доп. : Мовно-культурна політика. Академічні свободи, університетська автономія / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. – С. 176–177.*

87. Vorobiova D. The novel *The Hunger Games* by Susanne Collins and its onomasticon. *Студентські наукові студії*, 2023. Вип. 44 (88). С. 102–106.

88. Weiss A. S. Imaginary onomastics. *Translation Studies*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14781700.2019.1669486> (Last accessed: 05.12.2022).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

89. Коллінз С. «The Hunger Games»: роман / пер. з англ. У. Григораш. Київ : КМ Publishing, 2010. 380 с. URL: <https://issuu.com/12034/docs/121003200632-d05b25d573804b2db6b7c7cса8b3e8a9> (дата звернення: 22.01.2023).

90. Коллінз С. Переспівниця: третя частина трилогії «The Hunger Games» / пер. з англ. У. Григораш. Київ : КМ Publishing, 2012. 384 с. URL: <https://issuu.com/12034/docs/121003200637-18912235e98147a092db2d48380c44e0> (дата звернення: 22.01.2023).

91. Коллінз С. У вогні : друга частина трилогії «The Hunger Games» / пер. з англ. К. Пługатир. Київ : КМ Publishing, 2011. 384 с. URL: <https://issuu.com/12034/docs/121003200635-651400ec1eba44fe8c67397fd5040195> (дата звернення: 22.01.2023).

92. Collins, Suzanne. *Catching fire* (The Hunger Games trilogy ; bk 2). New York : Scholastic Press, 2009. 391 p. URL: <https://www.allfreenovel.com/Book/Details/459/Catching-Fire--The-Hunger-Games-2-> (Last accessed: 22.01.2023).

93. Collins, Suzanne. *Mockingjay* (The Hunger Games trilogy ; bk 3). New York : Scholastic Press, 2010. 390 p. URL: <https://www.allfreenovel.com/Book/Details/460/Mockingjay--The-Hunger-Games-3-> (Last accessed: 22.01.2023).

94. Collins, Suzanne. *The Hunger Games*. New York : Scholastic Press, 2008. 374 p. URL: <https://www.allfreenovel.com/Book/Details/458/The-Hunger-Games--The-Hunger-Games-1-> (Last accessed: 22.01.2023).